

Színházi Élet

Szerkesztő Társaságunkon

Mosvay Rózsai-Belvárosi Színház-Terike

Impulso FOD.

1919.

37-38 sz.

ÁRA 3 KOR

Cseres Jenő
„Sasfiók” Magyarérszínház

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Budapesten és vidéken
Negyedévre . . 36.—K

SZINHÁZI ÉLETT

SZINHÁZI, IRODALMI ÉS
MŰVÉSZETI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL

Felelős szerkesztő: INCZE SÁNDOR

Egyes szám ára:
Budapesten és
vidéken . . K 3.—

Hirdetések
mm.-sora 4 korona

Szerkesztőség
Erzsébet-körút 24
Telefon: József 129-35

Kiadóhivatal
Erzsébet-körút 29
Telefon: József 121-72

A jegypénztár száma:
Telefon: József 121-73

Az akadémikusok

írta: SZÉP ERNŐ

Én az Akadémiát siheder időm óta tisztelőben tartom, ki meri azt mondani, hogy nem törődtem volna soha az Akadémiával s hogy unalommal illetem? ó soha, esküszöm a nemes Muzsákra, merengő márvány szemükre s mozdulatlan méla tagjaikra, melyek a legklasszikusabb ábrándokkal aranyozták a szívemet, esküszöm, hogy áhítatom lépcsőzete fölött örömszázlókkkal és a derünek krém és rózsaszín felhőivel áll dicsőn az Akadémia!

Az Akadémiát tisztélem, az akadémikusokat imádom. Ha az akadémikusokra taldlok gondolni, ha drága személyeik eljárnak képzeletemben előttem, akkor az én szívem dupla erősen és dupla melegen dobban, fejem pedig oldalt andalodik és ajkaim elnyilnak a bájolt hangulatnak illanó molyától, s bár magamban vagyok egyedül, hangot adok, gyengén azt az édes magyar izü szót mondom, elnyujtva: édes.

Édesek nekem az akadémikusok, édesek és kedvesek. Némely percében az életnek gondolom, hogy szívesen élek e világon azért, mert itt vannak az akadémikusok is. Ó igen, hisz eleven lények ők is, a nap süt rájuk s ononó fénylést teszen orcájukon és hajukon, kezeik érzik a szabad levegőt és cipőik talpa a flasztert érinti s annak hangzása van. Nézd, nézd, az utcán látni az akadémikusokat, hát ne legyen az ember ettől elragadtatva, ne legyen az ember, mondd, hálás ennek a véletlen potya világnak azért, hogy enged

az embernek akadémikusokat látni? Én megállok és pálcámnak dülök gyönyörködni, mikor három-négy akadémikus egyszerre leszáll a villamosról az Akadémia előtt és bemegy az Akadémia kapuján, füzeteivel hóna alatt. Nézem őket és hallom tudásuk szavait és könnyed francia mámort élvezek fejemben. Az akadémikusok drámaiak, ők tanulmányosak, elvontak, ők Shakespeare-isták, ők nagyot és szentet beszélnek egymás közt, mikor felmennek az Akadémiára, ők Juliával és Titániával foglalkoznak vagy Molière Céliméne-jével, elmerülve s nem is pillantanak széjjel az utca balkán képén, de én az akadémikusok után a férfiszájnak egyszerű igéit kiáltanám: csókolni való kedvesek vagytok, ingerlők vagytok, édesek kedvesek vagytok, de örülök, hogy megint látlak titeket drága akadémikusok.

Ugy vágyom az Akadémiára én, az akadémikusok közzé. Mindig is, mióta a szívemet tudom, mindig is vágyva vágytam én az akadémikusok közé, ülni köztük az Akadémián. Nem is bánom, leplezzenek le, vessenek meg érte, nem bánom elárulom mindenkinek, hogy a legtitkosabb ambicióm lett mindjárt, mikor füzfából csinált lantomon játszani kezdtem, hogy bejussak az akadémikusok közé. Zenével keblemben, ölelő karokkal futottam volna az akadémikusok koszorujába az Akadémiára vagy a cukrászat asztalkái mellé.

Ó szeptember, mikor még süt a nyári nap és ott a fán a zöld levél, te kacé

szeptember, te vagy az akadémikusok év-
adja s az én kedvem kedves hónapja te
vagy. Látom őket, az akadémikusokat most
megint, egyik szőke, másik barnácska,
harmadik piros kontyos, van kis gyűrűjök
kezükön, gyémántos vagy kámeds. Vagy
nincsen gyűrűjök. Selyem a harisnyájuk,
vagy nem az, hanem fil d'Écosse. Van
feltűnő finom kosztümjük a Vogue-ból,
vagy nincs olyan, hanem ők maguk szer-
kesztettek ruhát ócskából, mamáéból, nénié-
ből. Az mindegy, az ifjúság tündér belé-
pője van őrajtok.

Nevetősek, tul komolyak, vakmerőek,
ijedtek. Szemeik a jövő látványos egén
ragadnak, mint az ünnepélyes fotografiai
nőszemek. Fantaszták és csacsik. Mind,
mind az akadémikus egy Márkus Emma,
egy Varsányi, vagy egy Fedák, vagy egy
Petráss abban a changeant jövő időben.

Én most imádlak, dicső nők, most mikor
még csak akadémikusok vagytok ti. Első
éves akadémikusok, előkészítőök. Ami az
én számon a meleg sóhaj, ami álom jár a
világon, ami remény, ami bohóság és
szerencse, ami halk bánat és torkos ifjúság,
ami könnyü és alig igaz, ami halvány
heliotrop és vadrózsaszín: az vagytok,
mind az vagytok, ti édes kedves kis új
akadémikusok.

Ki adna kárpótlást, ki adna néki
Elomlott élte szenvedéséért?
Prom-theusz keblét ha kánya tépi,
Vigasztaláshoz hol van, aki ért?
Ő is örök tüzet lopott a menybül,
Az alkotásnak vágya égeté,
Mit ér az eszme, hogyha szárnyra lendül,
De nincsen ember, aki értené?

Dr. Csengery János óda-részlete a kecskeméti
Katona József-emléktábla leleplezésére, 1838 áp-
rilis 16.

Simonyi Mária, Ilosvay Rózsai, Harsányi Rezső

Belvárosi színház — Terike

(Papp Rezső felv.)

T E R I K E

A BELVÁROSI SZÍNHÁZ ÚJDONSÁGA

A „Marika“ után, kihez mult tavaszszal volt szerengsénk, a színpadra perdült a „Terike“. Az szentimentális paraszt-leányzó volt, ez urikisasszony, kedves kis csitri, aki nagy házassági és társadalmi problémák szkillái és karibdiszei között evez be a szerelem csókos révébe. A problémák természetesen nem Terikét foglalkoztatják. nem törődik ilyesmivel, fantáziáját sokkal jobban izgatja az a nagy „emberképű kutya“, amely, vagy aki a sok kétlábu szereplő mellett igen fontos szerepet játszik Földes Imre kedves, finom új darabjában, melyet ő maga „vidéki történet“-nek nevezett el. És helyes így, általánosítva a meghatározás. Az, ami a „Terike“ cselekményét adja, megtörténhet bárhol, mindenütt — vidéken, hol fellelhetők mindazok az alakok, akik Földes darabjában mozognak és élnek. A komoly polgármester, az áldott jó öreg plébános, a kemény, kuruc főispán, a fiatal és kö-

vetkezésképen szerelmes képviselő csupa pompásan megfigyelt és megrajzolt figura. Az egész darabon pedig előmlik az a finom, mondhatnám romlatlanul naiv szentimentalizmus, ami Földes Imre írásának jellegzetes sajátja és ami rózsaszínű fénybe borítja az egész mesét. Földes olyan író, aki szereti darabjainak alakjait. Velük érez, dédelgeti őket, egyikkel sem tud roszszul bánni, mindegyik hozzájut a maga jussához és így hozzájutnak a színészek is, mert mindegyik kap jó szerepet.

A „Terike“ meséjének komor előzményei vannak, melyeket az első felvonás drámai dialógusaiból és érdekesen felépített jeleneteiből tudunk meg. Sámson Béla földbirtokos és egy kisváros polgármestere nem él boldog házaseletet. A felesége még mindig fiatal, szép asszony, aki szereti férjét, de a házastársak között egy évtized óta engesztelhetetlen harag van, tíz év óta élnek együtt, egy földél alatt, anél-

Simonyi Mária, Körmeny Kálmán, Mészáros Giza, Illosvay Rózsi, Bérczy Ernő, Harsányi Rezső
Belvárosi színház — Terike (Popp Rezső felv.)

kül, hogy szót váltanának egymással. Az elhidegülés oka egy kínos, tragikus jelenet volt; Klára, Sámson felesége, megtudta, hogy férjének Budapesten kedvese volt, kinek kis leánya is született. A hűtlenség felett való fájdalmat tetézi, hogy Sámsonék gyermeke, a kis Terike, gyermekkorában meghalt és Klarával közölték az orvosok, hogy gyermeke soha többé nem lehet. Hirtelen haragjában Klára arculította férjét, aki e perctől kezdve csak névleg a férje és nem szól hozzá soha. Az asszony már megbocsátott volna, szeretné jóvátenni a hibát, hiszen szereti férjét, de a dac él benne is és ugyanolyan magatartást tanusít ő is. Tíz éve már ennek. Hiába minden békítési kísérlet és hiába látogat el hozzájuk minden évben az öreg, jószívű Zsombolyáné, Klára anyja, hogy összehozza a két makacs, önérzetes lelket.

És ekkor egyszerre, váratlanul be-toppán Terike. Sámson az öreg plébánost kérte fel, hogy kutasson elbujdosott kedvese, Irma és gyermeke iránt, kit — mint az elhalt kis Sámson-gyereket — Terikének neveztek el. Balázs

főtisztelendő szomorú hírrel tér vissza: Irma meghalt. A fájdalomtól sujtott Sámson árván maradt gyermeke után akar sietni, de Klára visszatartja: itt van Terike. A plébános magával hozta a kisleányt és elvezette Klarához, aki úgy érzi, a gyermekét kapta vissza a kis árvában. A tíz éves szenvedésnek vége szakad: férj és feleség kibékülnek, a kis Terikét mint Klára rokonát mutatják be a fiatal Tódor Gusztávnak, a főispán képviselő-fiának és az első felvonás végén már az első szerelem tündére bontogatja aranyos szárnyait.

A második felvonás az öreg tisztelendő ur kertjében játszik. Valami titokzatosság van a levegőben, a vén gazdasszony is szemrehányásokat tesz, az egyházi csunyákat beszél a tisztelendő urról, nem jól van ez így. A kertbe vezető kiskapun, mely egyébkor nyitva szokott állni, Sámsonné kopog. Terike miatt nyugtalankodik és habozva, magával küzdve mondja el a jó plébánosnak nemszűnő rettegését: úgy szereti Terikét, mintha saját gyermeke volna, de fél, reszket, hogy jön a másik és visszaköveteli gyermekét. Balázs plébá-

Mészáros Giza, T. Halmy Margit, Bérczy Ernő, Harsányi Rezső, Körmendy Kálmán
Belvárosi színház — Terike
(Papp Rezső felv.)

nos megnyugtatja az asszonyt, hogy Irma meghalt és Terikét nem veheti el tőle senki sem.

A galamblekü pap merész játékba fogott. Házában, sűrűre huzott, gondosan betett zsalugáterek mögött őrzi Irmát, Terike anyját. A kisleány szive azonban megérzi, hol vágyakozik utána az anyja és mert a sors egy „emberképű kutya” személyében úgy akarja, odafut a jó plébános bácsi kertjébe, ahol találkozik rég nem látott, holtnak hitt anyjával. Irma csak azért mondott le leányáról, hogy ne álljon boldogulásának útjába. Terike felnőtt, eladóleány sorba került, könnyebben kaphat férjet, ha Sámsonék juttatják főkötő alá. De az anyai szív nem tudott egészen lemondani, odavágyódott legalább, hogy egy városban legyen Terikével, egy levegőt szivjon vele. Az öreg pap le van lepelve, de nem jön zavarba. Mosolygó filozófus, aki tudja, hogy minden úgy van jól, ahogyan Isten akarja és bizonyára azért történik minden, mert az ő Ura odafönt így akarja.

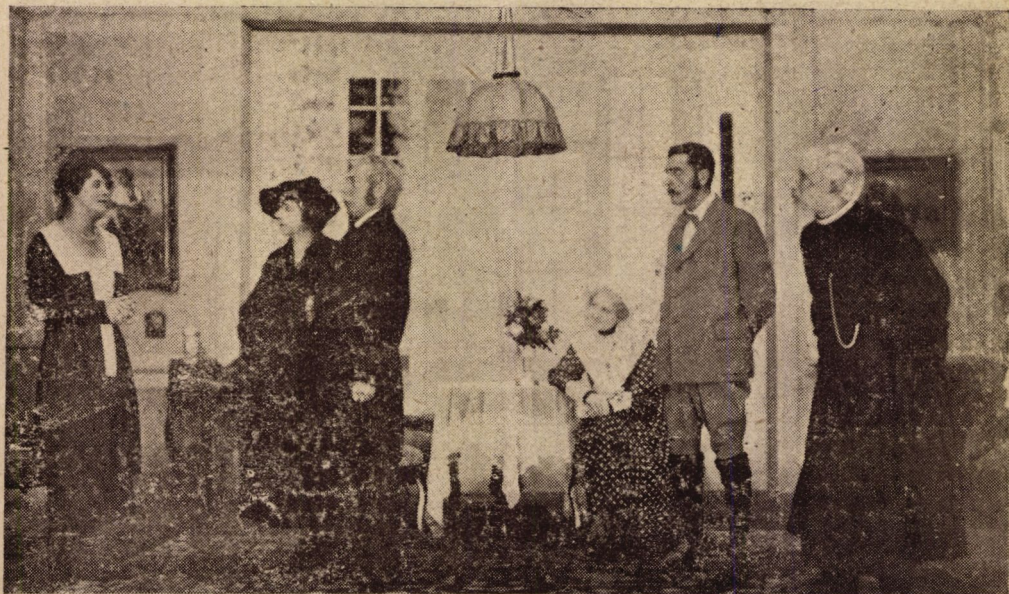
A véletlen, amely ismét az „emberképű kutya” alakjában jelentkezik, Tódor Gusztit is oda kergeti a paplak

kertjébe. A szerelmesek találkoznak és a vén tisztelendő ur Irma mellett ülve a padon boldog mosollyal szemléli a fiatalok gondtalan örömét. De az öröm nem lehet öröm nélkül. Terike után jön az „anya”, Klára is, aki meglepetten látja a kertben az idegen asszonyt. Balázs plébános feltalálja magát:

— A testvérem, — mutatja be Irmát Klárának.

— A legjobb barátném, — mondja Terike.

Igazat mondott mind a kettő és Klára gyanutlanul igazi asszonyi kedvességgel köszönti Irmát. De odaérkezik maga Sámson is, aki nagy megdöbbenéssel látja feleségét és kedvesét egymás mellett. Egy zavart, kinos jelenet után, melyet csak Irma, Sámson és a plébános értenek meg, Irma kijelenti, hogy el kell utaznia, de Klára — Terike unszolására — megkéri, halassa el utazását és költözzék hozzájuk. Irma nem tud nemet mondani és a kis társaság az orgona bugása mellett megy a misére. A kertajtóban pedig megjelenik az „emberképű kutya” körül néz és farkát vigan csóválva halad át a szinpadon.

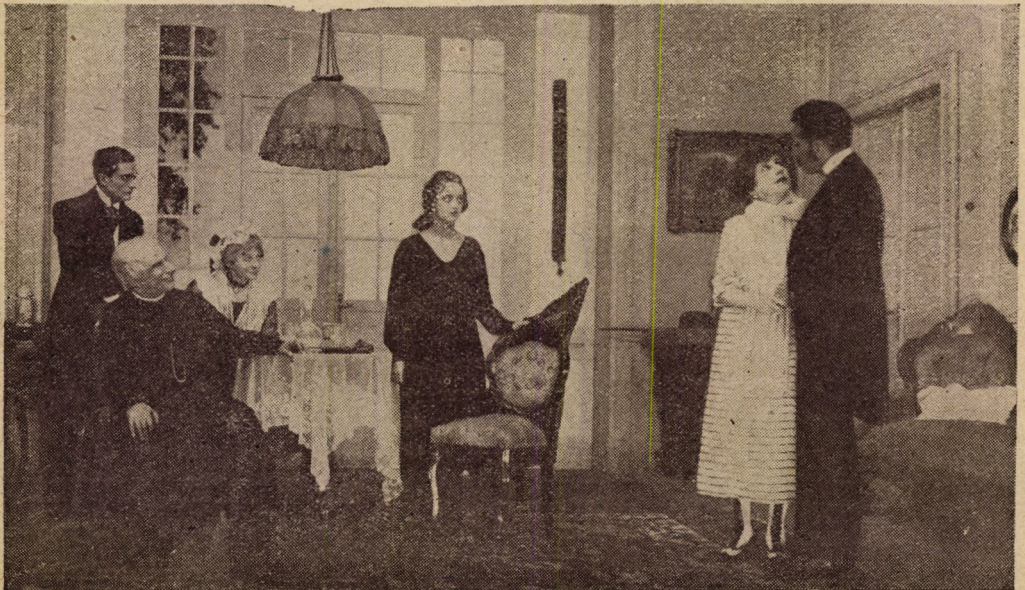
Simonyi Mária, Mészáros Giza, Bánóczi Dezső, T. Halmy Margit, Körmendy Kálmán, Harsányi Rezső
Belvárosi színház — Terike (Papp Rezső felv.)

A harmadik felvonásban ismét Sámsonéknál vagyunk. Terike maholnap menyasszony lesz, éppen várják Tódor Gusztit, kinek ma kellene megkérnie kezét. Irma is ott van Sámsonéknál, még mindig mint Balázs plébános „testvére” szerepel, de egy jelenetben, mikor teljes anyai szigorral szól rá Terikére, elárulja magát, Klára mindent megért és — megbocsát. Sámson, aki Irma megérkezése óta nem lakik otthon, felkeresi feleségét, hogy köszöntse születése napja alkalmából és elmondja, hogy a makacs Tódor István főispán eltiltotta fiát a házasságtól, mert értesült Terike származásáról. A szerelmes Guszti azonban nem akar lemondani és végül is a főispán egy évi halasztást ad. Ha egy év után is szereti Terikét, hát Isten neki, vegye el. De egy év, az egy hosszú esztendő, a fiatalok nem akarnak várni és ekkor nagy elhatározással Klára mama veszi kezébe Terike boldogságának kérdését. Beszél a szigorú főispánnal és figyelmezteti, hogy ha ő, a feleség, a megcsalt asszony meg tud bocsátani a férjének, neki igazán nincs oka arra, hogy megakadályozza egy fiatal ember pár bol-

dogságát. A főispán belátja, hogy igaza van a szép asszonynak és most már semmi akadály sincs a szerelemnek.

A „Teriké”-ben nem a Terike a főszerep, hanem Balázs plébános, aki bogozza a szálakat, egyengeti a járatlannak látszó utakat és nemes nagy szeretetével jóvá tesz mindent. Egy magyar Constantin abbé valamelyik akáclobbos faluból, amilyen csak magyar földön terem. *Harsányi Rezső* játssza ezt a szerepet nagystilűen, a hozzá fűzött várakozások teljes beváltásával, igazi mély művészettel. Ez az alakítása legjobb színészeink sorába emeli. Terike *Ilosvay Rózsi*. Más nem is játszhatná, *Földes Imre*, akarva, nem akarva neki, az ő kivételes egyéniségére szabva írta ezt a szerepet. Fiatalsága már magában véve is kész sikert jelent, de a fiatalsága mellett, — mint sok más alakításából ismerjük — tehetséges is *Ilosvay Rózsi* és vannak finom ösztönei, amelyekkel megérez sok mindent, amit talán még nem tud. Hogy a „Teriké”-nek sikere, nagy sikere van, azt elsősorban neki és *Harsányinak* köszönheti *Földes Imre*.

Sámson Béla, a polgármester kissé

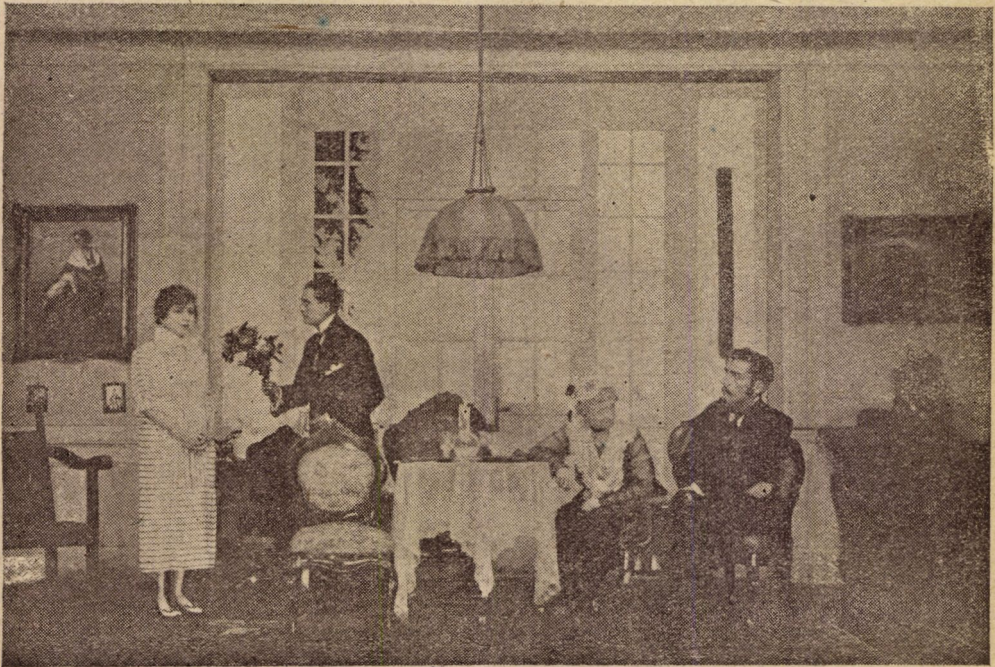
Bérczy Ernő, Harsányi Rezső, T. Halmy Margit, Ilosvay Rózsi, Mészáros Giza, Körmeny Kálmán
Belvárosi színház — Terike (Papp Rezső felv.)

komor, passzív szerepét *Körmendy Kálmán* játssza. Alakítása méltó a meg-előzőhöz, az ötven éves férfi pompás figurájához. *Mészáros Giza* játssza nagy művészettel, megejtő finomsággal a megcsalt és megbocsátó asszonyt, az ellentétes szerep, *Irmáé* pedig *Simonyi Máriának* jutott, aki nagy művészettel oldja meg a helyenként kínos szituációkat hozó feladatokat. *Ilosvay Rózi* kedves és kongeniális partnere a fiatal *Bérczi Ernő*. *T. Halmi Margit*, a színház új tagja pedig az öreg *Zsombolyáné* szerepében nyújt értékes alakítást. Kiegészíti az együtttest *Bánóczy Dezső* a főispán jellegzetes szerepében.

A „Terike” előadásáról sok szó és felesleges jelzők helyett elegendő annyit mondanunk, hogy a darabot dr. *Bárdos Artur* rendezi. Tőle már megszoktuk, hogy a színpad és a színpadi játékok tökéletesek, ha a kulisszák mögül az ő avatott keze igazgatja a sokrúgóju mechanizmust. A Földes-darab rendezésében azonban kivételesen segítsége volt dr. *Bárdos Arturnak*: dr. *Bárdos Arturné*. A fiatal igazgatóné, aki az

egyetem filozófiai fakultásáról került a feleség nehéz szerepébe, mint színpadi tervező mutatkozott be a „Terike” előadásában. Három finom, aprólékosságig gondnal kidolgozott diszletet tervezett, melyek jólesnek a szemnek, hozzájárulnak az előadás stílusosságához és a sikerhez, mely hosszú időn át kísérője lesz a legújabb Földes-darabnak.

A ROYAL-APOLLÓ MEGNYITÁSA. Néhány havi szünetelés után pénteken nyitotta meg újból kapuit a főváros legszebb mozgóképszínháza, a Royal-Apolló. A Royal-Apolló válogatott műsorral kezdte meg idei szezonját, amennyiben az első előadás keretében mutatta be az amerikai filmgyártás leghatalmasabb produkcióját, a *Nyugati bestiák* című nagyhatású mesterművet. Ez a film az első nagyszabású külföldi kép, amely a blokádnak megszüntetése óta Budapesten bemutatásra került. Az előadások naponta pont 4, 6 és 8 órakor kezdődnek.

Mészáros Giza, Bérczy Ernő, T. Halmy Margit, Körmendy Kálmán
Belvárosi színház — Terike (Papp Rezső felv.)

A HAJÓHINTA

(VÁROSLIGETI EMLÉK)

IRTA: KARINTHY FRIGYES.

SZICSETHY ISTVÁN RAJZAIVAL.

Ha jól emlékszem, mindahárman egyszerre szálltunk be, mikor a hajóhinta még állott. És hogy én a középre kerültem, ennek se valami különösebb törekvés vagy ambíció volt az oka, se mérséklet vagy szerénység — egyszerűen a középre kerültem, mivel ott szálltam be és mivel alapjában véve soha nem nagyon törődtem vele, hogy jól legyek elhelyezve külsőségekben: én egyszerűen hintázní szerettem volna, ringatózni és lebegni, mert ringatózás és lebegés közben szépeket szoktam érezni és gondolni a hintázásról. És mivel tudtam, hogy a hinta mindenkit meghimbál, aki felül rá, nagyon mindegy volt nekem társadalmi elhelyezkedésem.

Balra tőlem, a hajóhinta farába, szalasz, derék legény állott: kovács lehetett vagy vasesztergályos; nem tudom biztosan, de úgy rémlik, mintha kalapács is lett volna a kezében. Nyugodtan állt és füttyörészett és nézte a két eget és a tarka földet. Jobbra, bricseszben és tollas vadászkalappal a fején, napbarnított arcú, csinos szőke fiu

helyezkedett el: afféle földbirtokos, rokonszenves uriember, nekem ő is nagyon tetszett, nem tehetek róla, meg az esztergályos is tetszett és arra gondoltam, hogy milyen jól fogunk úgy hintázní, hármasban.

A hintást, szakállas és szemüveges öreg zsidót, nem tudom miért, az esztergályos érdekelte jobban: talán kevésbé félt tőle vagy tervei voltak vele — talán ingyen házimunkát remélt vagy azt hitte, hogy az jobban érti a nyelvét. Kézzel-lábbal magyarázott neki valamit, ahogy félfüllel hallottam, a hinta szerkezetét magyarázta, azt állítva, hogy a hintát nem ő hajtja, mint ahogy hiszik, akik látják őt kívülről rángatni a kötelet: hanem hogy a szerkezet hajtja a hintát, bonyolult rendszer, aminek külön törvénye van. És unalmasan és hosszan magyarázta a szerkezetet: az esztergályos, akit inkább a leányok érdekeltek, nem igen figyelt oda. Csak akkor fordult feléje egy pillanatra, kíváncsi tekintettel: mikor az öreg szemüveges, belemelegedve, azt kezdte bizonyítani, hogy a hinta törvénye szerint neki, aki balról van, egészen különös hivatás jutott osztályrészül: fel fog repülni magasra, egészen magasra, talán a ponyváig is és onnan aztán ő intézi a dolgokat, ő kormányozza az egész mindenséget, hintástul, hajóstul, mindenestül együtt.

Én mindjárt éreztem, hogy egy kis baj van ezzel a megállapítással, hogy valamit elfelejtett közölni az esztergályossal: de már nem volt időm szólni, mert a hinta közben megindult. Gondoltam, így is jó, legalább nem kell sokat beszélni. Én egy tisztességes, rendes hintázásra gondoltam akkor, kéremalássan, ami mindhármunknak nagyon jó lesz, néha az esztergályos löki majd a hintát, néha meg a vadász-

kalapos, ahogy illik, aszerint, hogy melyiken van a sor: én szépen ülök majd középen, nem bántok senkit, legfeljebb énekelek valami vidámat vagy kurjongatok egyet-kettőt, hogy jobb kedvünk legyen. A kormányzást ugye értem, csinálja, aki szereti.

Eleinte jól is ment minden, szépen ringott a hinta és én már bele is akartam fogni a dalolásba. De az öreg szemüveges, fene egye a dolgát, nem hagyott bennünket békén, azt hitte, neki is okvetlenül csinálni kell valamit, neki aki a földön maradt, pedig egészen jól meglettünk volna nélküle mindhárman, ha szomszédaim nekifeszülnek kicsit a lábukkal. Ő azonban nem maradt békén, hogy aszongya, majd ő segít, órá szükség van, hogy ő jobban érti a dolgot, hogy mi nem jól csináljuk. És elkezdte össze-vissza huzni meg rángatni a kötelet, fontoskodott, járt a szája, kézzel-lábbal magyarázott, a hintázás elméletét fejtegette.

Erre kezdődött aztán a kalamajka. Az esztergályos meg a vadászkalapos nem hallották jól, mit akar az öreg: az öreget én hallottam csak, aki középen ültem és hiába integettem neki, hogy hagyja abba. Ők ketten csak azt látták, hogy a hinta nem jól jár, csikorognak a sodronyok, kifelé fordul az alattság, mindjárt kifordul valamelyik. Mindkettő azt hitte, hogy a másik rontja a

tempót: mérgesen csavargatták a nyakukat, hogy a fejemen keresztül meglassák a másikat. Az esztergályos mérgebejött, nagyot rugott előre — a hajóhinta kilendült, szédítő ivben felugrott jobbra, majdnem a ponyváig. Az esztergályos nekiesett a hajó farának: csunyán káromkodni kezdett és szidta a vadászkalaposnak az anyját, hogy így csuffá tette, meg fenyegetőzött. Én feléje fordultam, hogy megértessem vele, hogy egyikünk se az oka a dolognak, de nem jutottam szóhoz, mert közben a vadászkalapos, aki meg az esztergályost szidta, egész testével ráesett a hátamra, mivelhogy én voltam középen.

Nagyot nyekkentem és csutkástul leszáladt a torkomon, amit mondani akartam. Közben a hajóhinta elérvén a holt pontot, már zuhant is visszafelé — örültem, hogy majd lélegzethez jutunk végre, ha megint földet érünk. De a hinta persze nem állt meg, iszonyu erővel, féktelenül robogott át a sineken és most balfelé rohant fel a magasba, áttörve a szabályozó lécet. Mindjárt láttam, hogy ez így nem jól lesz: ordítottam az öregnek, hagyja abba a karatyolást, inkább fékezzen. De az elvesztette a fejét és még jobban rángatta a kötelet. Pillanatok alatt az esztergályos érte el a ponyvát — a vadászkalapos sziszegve és káromkodva alul került — az esztergályos ordított, hogy asszongya megállj, ugye, kellett az neked, minek húztad úgy magadfelé, majd adok én neked — én a vadászkalapos felé fordultam, hogy fölemeljem, de közben az esztergályos egész súlyával rámeredt és betörte két bordámat, mivel hogy én voltam középen.

És ez most így megy és én hiába kiabálok és integetek a nagy zajban, hogy hó, hó, álljatok meg, senki se hallgat rám: és rohan a hinta, esze nélkül fölfelé, majd mindketten lefelé és én vagyok a puffer, rám esnek, aki középen vagyok és nem kormányzok és nem húzom a kötelet. Az öreg szemüveges megtébolyodottan karatyol, közben összefüggéstelen szavakat, mint egy agyalágyult: szerkezetről beszél

meg törvényről, meg hogy mi a teendő... csak egyes tört szavakat kapok el az egészből... termelés, aszongya épen... történelmi szükségszerűség... aszongya... osztályharc, aszongya...

Puff, most megint kaptam egyet az oldalamba. Gyerekek, nekem elég volt, hagyjuk abba az egészet, én ki akarok szállni.

A bus szerep

*Szinek világa, tere végtelennék,
éltet jelentő néhány deszkaszál;
hol otthon van a rongy és az uszály
hol égi csillagok is megjelennek —*

*feléd repül szívemnek gyatra vágya,
ilyenkor ősszel, mikor balzsamok
fájó folyóján szivig olvadok —
s mikor fakulva reng a szívnek ágya:*

*színésznek kellett volna lennem, régi
időkben, mikor még a vágy is égi
és csak a láb az, mely a földre lép;*

*de kegyetlen a kéz, amely letép
virágot s embert... Versírónak látszom
de bus szerepem én naponta játszom...*

Somlyó Zoltán

Bálint Dezső

A magyar színházi világ egyik lelkes rajongójával lett szegényebb: *Bálint Dezső* meghalt. Anélkül, hogy szentimentálisak lennénk, keserűség fojtogatja torkunkat és pillanatra megáll a toll kezünkben. Elkoptatott frázis ugyan ezt megírni s legkevésbé sem méltó *Bálint Dézi* gunyoros, elmésségektől szípor-kázó szelleméhez, de kénytelenek vagyunk vele. Le kell tenni a tollat s a lámpába nézve gondolkozni kell: lehetséges-e valóban, hogy *Dézi* itt hagyott bennünket, hirtelen, váratlanul, baráti kézszorítás, kedves bucsuszó nélkül. Az élet mestere volt, nem ebbe a mi világunkba vaió stilusu ember, az örömök élvezője, a szép imádója, hogyan férhetett hozzá a halál gyilkos hidegsége? És mégis úgy van. Szükszavu távirat hozta a hirt Bécsből: *Bálint Dezső*, a Royal-Orfeum negyvenhat éves igazgatója meghalt.

„Nem élhetek tovább” — ez volt bucsuja a világtól, melyet itthagytott. Egy cédulára írta fel a három végzetes szót, azután bevette az örök álmot hozó nagy adag veronált és másnapra halott volt *Bálint Dezső*, a Royal-Orfeum negyvenhat éves igazgatója. Igazgatója. Csak a sűrke rendőri krónika elégedhet meg ilyen semmit kifejező meghatározással. *Bálint Dezső* nem csak igazgatója volt a Royal-Orfeumnak. Az alapítója, megteremtője, éltető lelke s ahogyan mindene volt ő az orfeumnak, a mindene volt neki ez a vidám intézmény, amely életkedvét, derűs világnézetét tükrözte vissza. Itt van a nagy ellentmondás *Bálint Dezső* élete és halála között. Probléma, amit talán sohasem fejt meg senki.

A redakció íróasztala mellől küzdötte fel magát *Bálint Dezső* Budapest egyik legnagyobb mulatóhelyének tulajdonosává, többszörös milliómossá. A Magyar Hírlapnak volt egész fiatalon munkatársa, színházi kritikákat, apró krockikat írt szellemes, eleven, egyéni stílussal. Később abbahagyta az újságírást, darabírónak csapott fel maga is. Bohózatokat, operetteket írt és tömérdek darabot fordított. Abban az időben nem volt ez valami dusan jövedelmező mesterség és *Bálint Dezső* is pályát cserélt: hivatalnok lett. De mert vérmérséklete nem tűrte meg a sűrke büroületet, irogatott továbbra is és fentartotta összeköttetéseit a színházi világgal. Mikor *Vidor Pál* vette át a Nép-

színház igazgatását, Bálint kibérelte tőle a színház ruhatárát, majd Vidor tragikus halála után Máder Rezsővel együtt csinált a régi Népszínházból Vigoperát.

A Vigopera megbukott, de Bálint Dezső nem esett kétségbe. A következő évben megnyitotta a Royal-Orfeumot és ettől kezdve nem hagyta el a szerencse. Sorra vásárolta a házakat és egyre nagyobb stílusban vezette európai színvonalu mulatóhelyét. Mindig nagy attrakciókon törte a fejét. Ő hozta Budapestre Max Lindert, majd a nagy Psilandert és egész sereg más nagyszerű külföldi színészt és artistát. A Royal-Orfeum volt az otthona, ragaszkodott hozzá egy szerelmes diák rajongásával. Még a proletárdiktatura sötét, vörös korszakában sem tudta elhagyni. Pedig elvették tőle, kivették a kezéből a vezetést. Bálint Dézi maradt. Bécsbe induló barátai hívogatták, menjen velük a magyar emigránsok hazájába, nem ment. A

„vacachnit“ elmélet álláspontján volt, rendületlen ellenforradalmárként hirdette, hogy egyszer csak vége lesz a vörös világnak.

És vége lett, elmúlt. Bálint Dezső pedig néhány héttel ezelőtt elutazott Bécsbe, hogy új attrakciókat szerezzen a Royal-Orfeum számára. Elutazott és nem jön többé vissza. Bécsbe már erősen megromlott idegekkel érkezett. A kommün minden rémülete, idegizgalma csak most, az elmulása után rendítette meg. Bécsi barátainak ismételtlen panaszkodott, nyugtalan volt és álmatlanságban szenvedett. És egy este megírta utolsó üzenetét: „Nem élhetek tovább“.

Bálint Dezső már csak haló poraiban fog visszatérni az ő imádott Budapestjére. Egyelőre a bécsi Zentralfriedhofban hantolták el, de mihelyt a közlekedési viszonyok javulnak, hazahozzák tetemeit, hogy barátai, ismerősei részvételével helyezték örök nyugalomra.

BÁLINT DEZSŐ

(Amster felv.)

A Színházi Élet régebbi évfolyamai megrendelhetők a kiadóhivatalban, VII., Erzsébet-körut 29

„A sasfiók” — és én

Irta: TÖRZS JENŐ

1907-ben, amikor leszerződtem a drámai színházzá átszervezett Magyar Színházhoz — majdnem tökéletesen boldog lettem volna, ha jóakaróim atyai jószággal úgy nem szólnak: „No igen, igen. Pesti színház, pesti színész . . . szép, szép, de fogsz-e szerepet kapni? — Fogok-e szerepet kapni? Hát hogyne. Máskülönben miért szerződtek volna? Kapok szerepet, biztosan kapok . . . — „De milyet?” — vetették oda mosolyogva atyai barátaim. „A kocsi előállott. — Tálalva van, — és ehhez hasonlókat”.

Éjjel, mikor senki sem látta, a sötét szobában fölültem az ágyamban, belémeredtem a sötétségbe és verejték vert ki a homlokomon, mialatt atyai barátaim nyugodtan, mosolyogva aludtak.

Egy reggel, hosszú és gondterhes éjszaka után, — valljuk meg, hősi elhatározás volt, — megírtam a levelet a színháznak. Legyenek belátók, bontsák föl a szerződésemet, — szerepet ugysem fogok kapni, elposhadni nem akarok, inkább megyek, megyek, elmegyek.

Lázár Ödön, aki akkor még titkárja volt a színháznak, fölhívott magához.

— Bolondság, — mondta — egészen bizonyos, hogy sokat, nagyon sokat fog játszani.

— Hm. Igen. De miket?

— Miket? Szép és jó szerepeket. Egy csomó darabunk van. Itt van az „Éjjeli menedékhely”, a „Nóra”, „A sasfiók”, „A Remény”.

. . . A sasfiók! Tizennégy éves voltam, amikor először olvastam. Olvastam? Nem. Ettem. Faltam. Végigéltem, végigszenvedtem, mint valami hiszterika, végigszerelmeskedtem az egészet. A sasfiók . . . Édes izzel telt meg a szám, amikor Lázár Ödön kimondta ezt a szót.

Istenem, játszani a Sasfiókban, igen, elmondani benne csak annyit is, hogy: „Tálalva van”, — vagy akár egy szót se szólni, csak ott lenni — és hallgatni és látni . . .

TÖRZS JENŐ
a Sasfiókban

— No és... például a Sasfiókban... mit játszanék én?

— Hm... Miben? A Sasfiókban? Hát... valami jót. Maga játszaná a... izét... például a Metternichet... Talán.

— Metternichet...?

— No igen. Például. Valószínűleg. Talán.

(Ödön! Most már igazgatóm és jóbarátom vagy! Ha elolvasad ezt az írástomat, meg ne haragudj, de kijelentem, hogy színházi ember ritkán füllentett nagyobb, (és ez nagy szó) mint Te akkor. Dehogy szántad Te nekem Metternichet! Talán valamelyik összeküvőt.)

... Ott maradtam a színháznál és egyre vártam, vártam, mikor osztják ki a Sasfiók szerepeit.

Egy téli délelőttön a próbára bejött Beöthy. Mikor meglátott, félrehívott.

— Mondja, — kezdte — ismeri a Sasfiókot?

— Tessék? Hogyne.

— Magával szeretném játszani...

— Metternichet?

— Nem. A Sasfiókot.

... Az Isten fia jászolban született... És ilyen csudálatos szavak ilyen egyszerűen mondtak ki!

... És végeredményben nem tudom, ki volt merészebb: Beöthy-e, aki egy teljesen ismeretlen kis színészkére merte bízni ezt a csudaszép darabot vagy én, aki vállalni mertem. Mindegy. Sikerült.

Lázár Ödönnek köszönöm azt a pillanatot, amikor azt mondta, hogy Metternichet fogom játszani.

És Beöthynek köszönöm azt a pillanatot, amikor azt mondta, hogy — nem fogom Metternichet játszani.

Mert színház után rossz gyalog hazamenni

Földes Imre, a szerző, így sóhajt:

Áz Isten bár adná,

Hogy Földes Imre villamos igazgató

Á villamosokat tovább járatná.

A legbiztosabb zár

Nyári kalandokról, utazási élményekről beszélgettek minap a Vigszínház művészei. Az egyik kis művésznő, aki látható érdeklődéssel kísérte a nagyok elbeszéléseit, maga is megkockáztatott egy rémtörténetet. Vidéken volt kabarázni és előadás után, mikor a szállodában pihenőre tért rémülten vette észre, hogy a szobája ajtaján nincsen kulcs.

— Egész éjjel nem mertem lehunyni szememet, = mondta — folyton attól tartottam, hogy valaki belép a szobámba.

Néhány gunyos kacaj.

— Látod, — mondta Szerémy a kis művésznőhöz fordulva, — nem vagy praktikus. Velem is megesett eféle dolog, de segitettem magamon. Még vidéki színész koromban történt, hogy az egyik városban ahol játszottunk, nem volt a szobám ajtaján kulcs. Fiatal voltam, mély volt az álomom, ha egyszer elaludtam, föl nem ébreszthetett semmi. A kulcstalan ajtón tehát bátran bejöhetett volna bárki és elvihette volna minden ingóságomat. De ahhoz, hogy ilyen csekélység miatt elmulasszam az éjjeli álmat, tulságosan szerettem aludni. Ugy segitettem tehát a dolgon, hogy madzagot kötöttem a kilincsre, a másik végét pedig rákötöttem a csuklómrá. Ha valaki kinyitotta az ajtót, a kilincsre kötött zsinag megrántotta a kezemet és fölébredtem. Így keltett fel a gazdasszonyom is reggelenként.

Szerémy jóízűen kacagott a kedves visszaemlékezésén. Látszott a szemében, hogy nem bánna, ha még mindig, vagy legalább ha megint „ifjuszínész“ képében járhatna vidéken és alhatnék kulcstalan ajtaju szobában.

Sz.

A legszebb kaland

(A Vígyszínház legközelebbi ujdonsága)

A modern francia vígjátékirodalom legnagyobb mesterei, Flers és Caillavet jutnak ismét szóhoz új darabbal a Vígyszínház idei első bemutatóján. A színház egész fejlődése szorosan összefügg e világhírű társaság működésével. Legnagyobb sikerei között talán első helyen állnak a Flers és Caillavet-darabok és a Vígyszínház egész kitűnő gárdája az ő pompás vígjátékaik játékszásában izmosodott meg. Még minden színházbajárónak élénk emlékezetében vannak ezek a híres darabok, „A király“, „Buridán számára“, „A zöld frakk“, „A papa“, melyet a vígjátékírás új stílusát, technikáját teremtettek meg. Most ismét Flers és Caillavet neve kerül a Vígyszínház színlapjára, bemutatják a két francia szerző legutolsó közös művét „A legszebb kaland“-ot, melynek a francia eredetiben „La belle aventure“-a címe. A társaság, melynél szellemesebb, megértőbb, szerzők még nem dolgoztak együtt, feloszlott. Kérlelhetetlen kézzel szakította őket széjjel mindennél hatalmasabb ur, a halál: Caillavet meghalt és azóta Alfréd Flers, aki a háboru

alatt diplomáciai szolgálatot teljesített, mások társaságában írja darabjait.

Addig is, amíg „A legszebb kaland“ budapesti előadásáról számolhatunk be, itt adjuk a párisi kritikát, melyet a Vaudeville-színház előadásáról G. de Pawlowsk irt és amely élénken megvilágítja, miről van szó Flers és Caillavet darabjában. Az érdekes írás így hangzik:

„Kétségkívül az esztendő legszebb színdarabja. Minden mondata kellemesen csiklandozza az elmét és gyönyörűségével szinte lázba ejti a hallgatóságot. Lehetne mondani, hogy a szerzők elegendős közönségüket úgy simogatják, mint egy szép angoramacskát és ez a közönség három felvonáson át dörömböl ellenállhatatlanul és édesden ismételve ezt a szót: Elragadó! Valóban lehetetlen három felvonásba több szellemességet sűríteni, tökéletesebb színpadi tudást, elegendősebb és csallhatatlanabb izlést. Ez a mű méltó a legkiválóbb színházhoz.

Jól tudom, mit mondhat némely szigorú kritikus: megint inkább vaudeville, mint vígjáték. De ez épenséggel nem igazságos, amikor erről az ujdonságról beszélünk. Vaudeville, kétségtelenül, de nietschei vaudeville, főlényvaudeville, amely magába ölel egy kitűnő jellemvígjátékot. A szerzők úgy tesznek, mint a modern varieték igazgatói, akik habozás nélkül szerződtetik az előkelő színházak legjobb művészeit és lekötik a leghíresebb írókat. Érti az ember, hogy a legkiválóbb irodalmi vígjátékot lehetne csinálni ebből az új darabból, ha szegényesebbé tennők, tehát szabad-e arról panaszkodni, hogy a vígjáték tulságosan szép?

A szerzők, ki kell jelentenünk, csodásan tudják, mi kell a mai színpadon, tudják, hogy a közönségnek nagyok az igényei, hogy egy egyszerűen irodalmi mű nem elégíti ki fényűző izlését, hát lehet-e őket bántani, amiért oly művet adnak, amely irodalmi is és azon felül is ad egyet-mást? Mindenkinek jut, amit akar, a jó vígjátékok kedvelői válogathatnak a személyekből, amiket nékik feltálatnak, a többieknek pedig nincs más dolguk, minthogy engedjék magukat becézgetni, mulattatni, elágyítani; akik így el tudnak ringatni a színházban, épugy, mint a politikában, néha a cselekvés legkiválóbb nagyjai.

Az irodalom lobogója alatt már jó ideje csökönyösen hozzák élénk a ködös, befejezetlen, félénk darabokat, amiket épen emiatt szívesen ismernek el esztétikai műveknek, ahelyett, hogy őszintén kijelentenék, hogy ügyetlenek, rosszul vannak felépítve és hogy egyszerűen hiányzik belőlük az a mesterség, amely az irodalmárok számára époly nélkülözhetetlen, mint a festők számára. Gondoljanak csak egy pillanatra a klasszikus művekre,

Ilosvay Rózsi, Bérczy Ernő
Belvárosi Színház: Terike (Papp R. felv.)

amelyek különösen megalapozták a francia szellem egyetemes hírnevét és meg fogják érteni, hogy a legédesebb kaland szerzői a jó hagyományt követik, hogy mindenekelőtt meg akarják vesztegetni, hogy megértésük őket és világosak akarnak lenni, hogy megszerezzék művüket.

Ezt az egyszerűséget nem szabad összetéveszteni a kezdőkével, azzal a kezdetleges naivitással, amelyet tulgyakran konstatálunk a külföldi darabokban. Ellenkezőleg! Ez igen kényes virág, amely csak éveken át tartó fáradozás, munka és elmélkedés alapján tud kifejlődni. Ugyanaz ez, mint amely a XVIII. században csirázott ki a mi országunkban ezer évnél régebbi civilizáció, finomodás, intellektuel szövevények nyomán: feltételezi az intellektuel gyermekkor századait, a munkás társadalmi serdülést, magába foglalja az érett kor kiabrándulásait és az aggkor minden megszelidült szkepticizmusát. A francia szellem az irodalmárok és a tudósok felsőbb szórakozása. Ismétlem, nem szabad összetéveszteni a szándékos egyszerűséget a barbár irok első, naiv dadogásával.

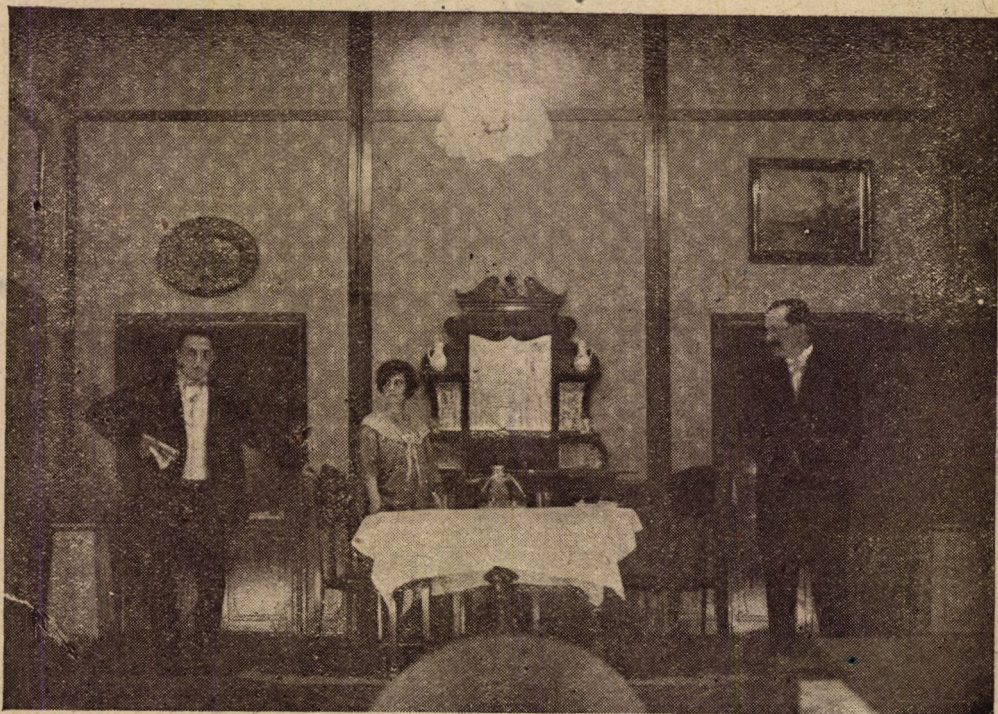
Ily módon érvényesül a szerzők művészete egy vigjátékban, amelyre nézve elfogadták a vaudeville formáját; talan nem az intellektuel gyermekeknek való fajta, de mindenesetre csodás szórakozás szellemes emberek számára, akik jól ismerik az életet és akik zivesen mu-

latnak arra gondolva, hogy a színház művészetének legszebb hivatása most is, hogy az életen kívül nyújtson nekünk intellektuel tündérjátékokat, amelyek pillanatokra kiragadnak a való életből. A legédesebb kaland szerzőinek színházi művészete egészben véve ennek a műfajnak mintaképe lehetne, ha a siker érdekében nem tennének tulságos koncessziókat.

De ez aztán az egyetlen, amit kifogásolni lehet. Nagyon is aktuálisak, nagyon is a színpad számára dolgoznak. De az is bizonyos, hogy nem azért gyűjtötték össze csinos ötleteiket, hogy azokból szindarabot csináljanak, hanem előbb megírták a darabot és megtöltötték az elképzelhető legszebb, legmeglepőbb ötletekkel.

A legszebb kaland azért nem a párisi szellemesség revüje, de kifejezője a legbájosabb elmésségeknak, amelyeket egy édes kaland három végtelenül szellemes párisi emberben ébreszthet. Lehet, hogy egyik-másik elmésség évek multán nem lesz már egyforma értékű és ilyenek miatt a darab nem öleli fel az örök igazság oly mértékét, mint azt a nagy vigjátékok teszik, de bizonyos, hogy szellemessége őszinte, szívből fakadó és a mai kornak egyik legszebb és leghivebb dokumentuma, amely csak található.

A sok elmésség közt sok van, amely az örök ember komédiáját jellemzi, de vannak olyanok is, amelyeket inkább a szerzők mondanak, sem-

Baróthy József, Kálmán Erzsi, Magas Béla
Madách-színház: Sámson és Delila

(Papp R. felv.)

mint azok a személyek, akik őket beszélik. Csakugyan, ha az élénk vitt alakokat közelebről vizsgáljuk, ez az a hiba, amelyet a szellemességnek tulajdonsága okoz. A szerzők azt akarták, hogy művük elejétől fogva az utolsó szavaig csupa szép részlet legyen. Abban a gyönyörűségben, amelyet a közönségnek nyújtanak, nem törnek semmi szünetet és ezért van, hogy minden egyes szereplő, akár protagonista, akár csak alázatós figuráns, csupa szellemesség.

A pincér nagyszerűeket mond a nagyvilágról; egy epizodista detektív, aki a nászajándékokra vigyáz, nagyszerűen jellemzi néhány mondásával a mi kortársainkat; a habozó fiatal ember végtelen kedvességgel nevet a saját hibáján és mindenkor ott vannak a szerzők, akik a szereplők útján nyilatkoznak.

Tessék jól megjegyezni, hogy ezt nem hibáztatom; a színháznak ez egyik feladata. A színpad nem dolgozhatik a mozi élethűségével és hosszadalmasságával. Röviden, komprimáltan kell beszélni, amint a diszletek is komprimáltan adják a valóságot. Szívesen koncedálom, hogy amikor például egy pincért léptetnek fel, élnek az alkalommal és két percen belül mind azt az elmésséget mondatják el, amit egy pincért husz évi működés alatt sem tud összehozni. Csak az a fontos, hogy ez a szellemi bőség ne ártson a mű felépítésének és ne rontson az arányokon. De a szerzők el akarnak kápráztatni és össze-

süritenek minden elmésséget, amely adott pillanatban reánk láthat és így érik el az aktuális siker maximumát. Jobban törődnek a színházi közönséggel, mint a jövődébéli olvasókkal. Egész működésükért köszönet illeti *Flers* és *Caillavet* urakat, nem feledkezve meg *Rey* úrról sem, mert a francia szellem fényűzését, világoosságát, csinoságát, bátorságát és szentimentalizmusát hozták a közönségnek és ezért bizonyos, hogy darabjuk aktuális, hasznos és jó.

A *Legszebb kaland* meséjét a következőkben ismertetjük:

De Trévillac Heléne gazdag rokonainál, D'Eguzonéknál nevelkedett. Nagynénje, D'Eguzon grófné, Helénet, aki pedig a grófné fiát, André-t szereti, Le Barroyer Valentinhez erőlteti, akit a leány nem szeret. Dehát Valentin jó parti, Heléne szegény és az esküvőt kitézik. Az utolsó pillanatban megjelenik André és Helénet, aki már felöltötte menyasszonyi ruháját, megszökteti.

A második és a harmadik felvonás a périgordi kisbirtokon történik, ahol Heléne nyolcvan éves nagyanyja, Trévillacné lakik. Minő ellentét Páris mai társasága és a jövődék között! D'Eguzonék a modern párisi társaságot képviselik; a grófné frivol asszony, aki mindennel toglalkozik, mindent előrelát, de semmiről sem tud; egy elragadó és szellemes régész, akadé-

Kabók Győző, Darvas Ernő, Kálmán Erzsébet, Baróthy József, Pethő Pál
Madách színház *Sámson és Delila* (Papp Rezső felv.)

mikus a férje, aki minden évben hosszú hónapokat tölt Egyiptomban a hatodik dinasztiahoz tartozott kis táncosnók társaságában, akik hallgatnak a mumia szalagok közt és nem csapnak zajt. És míg a férj hosszú időt tölt a mult temetőjében, a grófné utazik és nyaral egészen új szeretőkkel.

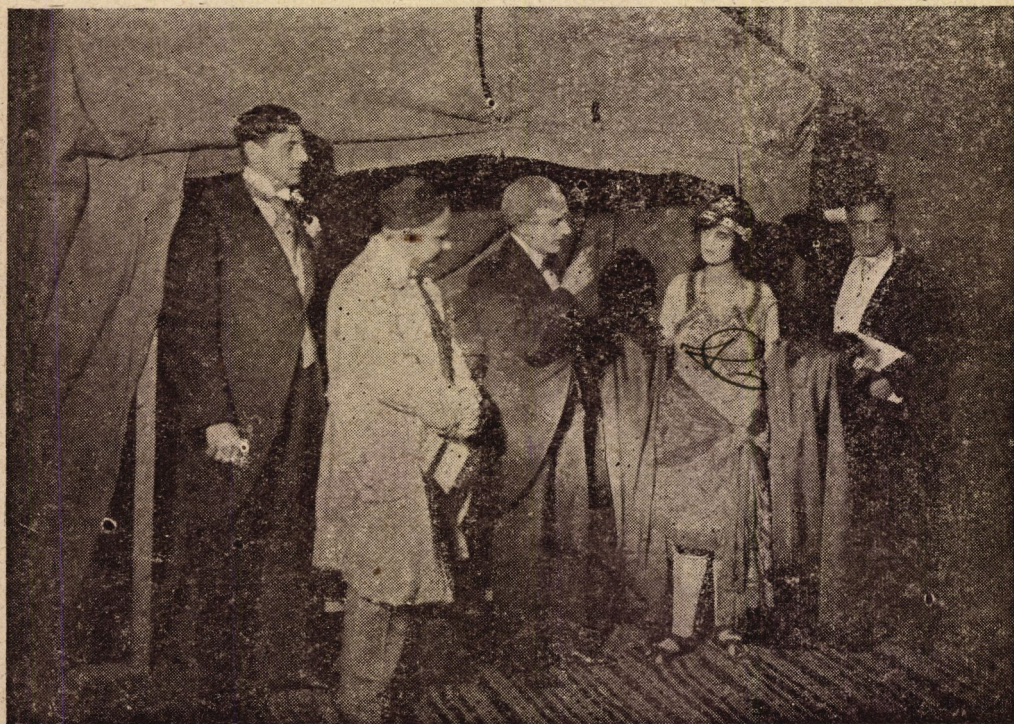
Ez a frivol grófné, aki egyébként makacs természet, hamarosan észrevette fiának Andrének és a fiatal Heléne kölcsönös szerelmét. Ez a házasság nem konveniól neki, mert Heléne aránylag szegény. Andrétt attachénak küldik Bécsbe, anyja elhítteti vele, hogy Helén is szükségesnek tartja távozását és amint a szerelmeseik távol vannak egymástól, a grófné szépen elsikkasztja a levelezésüket. Az elhagyatott Helén aztán beleegyezik abba, hogy nőül megy Le Barroyer Valentinhez, a főszámvevőszék tisztés és pontos ülnökéhez és így jutunk el az I. felvonásban az esküvői előkészületekhez, amelyektől hangos a louveciennesi kastély.

Néhány jelenet eléggé megmutatja, mily szakadék választja el a jegyeseket. Valentin a vigjátéknak legeredetibb, legmulatságosabbban és legelméssébben rajzolt alakja, olyan, aminőt évek óta nem láttunk színpadon. Ez a fiatal ember egy órával az esküvő előtt jegyzőkönyvével a kezében arra ügyel, hogy a legközelebbi órák tennivalóit pontosan előkészítse; nem gondol egyébre, mint a nászút

szükségeire, előreküldi a hideg vacsorát és örül, hogy a násznép között ott találja a vasutársaság igazgatóját, akitől az átszállásra nézve kér felvilágosítást. Heléne csendes kétségbeesséssel figyelő vőlegényét és ebben a lelki állapotban találkozik a hirtelen hazaérkező Andrével, néhány szó elégséges arra, hogy a fiatalok átlássanak a cselszövényen, amely őket egymástól elszakította és Heléne nem tud ellenállni. Megszöknek, amikor már szólnak a templom harangjai, akkor már alakul a nászmenet, hogy elkísérje a jegyeseket.

Hová menjenek a fiatalok? Heléne Chanteloubeba kívánczik, ahol gyermekeveit töltötte, egy kis családi birtok. Azt tervezik, hogy André csak odáig kíséri, aztán azonnal visszautazik Párisba és megvárja a hullámok elsimulását. A szerelmeseik azonban nem számítottak Heléne nagymamájával, egy nyolcvan éves asszonysággal, aki Chanteloubeban megvárja a fiatal házasokat, — mert úgy volt, hogy Valentin is odakíséri feleségét — és minthogy nem merik bevallani, mi történt, az öreg Trevillacné Andrétt a férjnek, Valentinnak nézi.

Vigan vacsorálnak. Amikor az éj beköszönt, Heléne visszavonul a hálószobába, André meg a szalonban töltene az éjt. De bejön a nagymama, aki valami kedves kis babonának akar hódolni. Elképedve látja a férjét magában. Az ilyen „párisi szokásokat“ nem tűri. Minden összejajtszik. Gyönyörű, poétikus jelenet követ-

Pethő Pál, Kabók Győző, Darvas Ernő, Kálmán Erzsi, Baróthy József
Madách színház — *Sámson és Delília* (Papp Rezső feiv.)

kezik és az ajtó csendesen bezárul a jövőbeli hitvestársak mögött.

Másnap a nagymama személyesen akarja bevinni a csokoládét az új párnák, amikor megjelenik a faképnél hagyott vőlegény. Mulatságosnál-mulatságosabb jelenetek sora folyamán tisztázódik a helyzet. A jó nagymama sem tud haragudni, hiszen maga is részese annak, ami történt, végül még a korrekt Valentint is kibékítik. Még D'Eguzon grófnő sem mer haragudni; szelid, jóságos férje hallatlan módon kizsarloja a beleegyezését. Kijelenti, hogy nem utazik Egyiptomba, ha a grófnő nem engedi. Hát inkább enged.

*

És legközelebb a Vigszínház közönsége is meg fog győződni arról, mily igaza van a párisi kritikának: Kétségkívül a legutóbbi esztendő legszelb szindarabja: *A legszebb kaland*. A Vigszínház a következő szereposztásban játssza a nagysikerűnek ígérkező ujdonságot:

Trévilacné — V. Haraszthy Hermin, D'Eguzon grófné — Hegedüs Ilona, Heléne — M. Makay Margit, Verceilné — H. Balla Mariska, Jeanne — Takács Klári, Suzanne — Dallos Olga, Machautné — Gárdy Karola, Verdieresné — Varga Anna, Desmignerésné — Kürthy Sári, Chartrén — Kardoss Géza, Elise — Gajary

Márta, Jeantine — Kende Paula, D'Eguzon — Szerémy Zoltán, André — Kertész Dezső, Valentin — Tanay Frigyes, Fouques — Vendrey Ferenc, Le Labgerlier — Bárdi Ödön, Serignan — Fenyő Aladár, Didier — Szalai Károly, Ligneray — Félián Mihály, Painbroche — Balassa Jenő, Guston — Győző Lajos, Rémy — Percel Oszkár.

Valamennyi művészet között egyedül a színészet az, amely pusztán a *jelené*, — nem nyújt-hatván semmi kézzelfoghatót, maradandót az utókor, a *jövő* számára.

A színész elébed rakja lelke kincseit, elsirja előtted szive könnyűit; derüje földerit, magával ragad, hangja rezgése megremegteti szived nurrjait kacagó csengése feledtetni az élet bajait, gondjait . . . S mindaz örökre eltűnik a röpke pillanattal, a hang utolsó rezgésével s többé nem láthatod, nem gyönyörködhetel benne . . . s felsóhajtasz: „mily kár, hogy a lángész e remek alkotásait *megörökíteni* nem lehet!” . . . Mi hát a színész jutalma, aki neked adja legszebb éveit, kifosztja szívét, hogy gyönyörködtesse a tiedet, ugyszólván élete egy részét adozza neked? Mi a színésznek minden vágya, jelene, jövője, vigasza, reménye: a *közönség szeretete*.

Szegedi Híradó, 1887 márc. 22.

Környey Paula, Baróthy József
Madách színház — Sámson és Delila

(Papp Rezső felv.)

Egy új főrendező, aki mindent tud

Az Operaház színlapjain új főrendező neve áll; ez az új név azonban régi ismerőse az Operaház közönségének. *Dalnoky* Viktort nem kell bemutatni senkinek, aki csak kissé is járatos első énekes színházunk műsorában, vagy belső viszonyaiban; aki pedig egy kicsivel ennél is járatosabb, azt nem lepte meg az sem, hogy a kitűnő bariton-énekes nevét a színlap főrendezőnek szánt helyén olvasta: mert *Dalnoky*ról mindenki jól tudja, hogy sokmindenfélét tud — és ezek között elsősorban érti a színpadi rendező mesterségét.

Dalnoky Viktor ugyanis ezermester. A régi Magyar Színházban első baritonénekes volt; vagyis volt egy szubrett, aki csicsergett, — egy hőszerelemes, aki édes volt, — egy kómikus, aki kinlódott — és *Dalnoky*, aki énekelt. Milyen sikere volt „A svihákok”-ban, ahol csak egy dalocskát énekelt, tiroli kalapjában!...

Ez a siker nem maradhatott visszhang nélkül; és ez a visszhang meg is jött egy operaházi szerződés alakjában. Az operaházi szerződést egyfelől *Dalnoky* Viktor, másfelől *Mahler Gusztáv* írta alá; mert az írás, amely a Magyar Színház baritonistáját az Operaházhoz kötötte, nem a budapesti, hanem a — bécsi Operához szólt. Ezt persze nem

hagyhatták szó nélkül az *Andrássy*-uton sem, a gobelines igazgatói irodából szerződötési ajánlat ment *Dalnoky*-hoz, aki Bécs és Budapest között — Budapestet választotta.

Budapesten volt ugyanis kedves és becsült énekes az édesapja, az öreg *Dalnoky* bácsi és Budapesten volt példátlan fogalmu fogorvosi rendelője magának *Dalnokynak*.

Az Operaház új főrendezője ugyanis elsőrendű fogorvos, a rendelőjébe alig lehet bejutni s még azt a rövid szünetet is, amit az Operaház a tagjainak engedélyez, *Dalnoky* fogakkal tömi ki, illetőleg fogakkal tömi be. *Don Carlos* spanyol trónkövetelőnek az életben két igénye volt: az egyik az, hogy spanyol király legyen, a másik az, hogy *Dalnoky* kezelje a fogait. És ezért *Don Carlos* spanyol trónkövetelő minden nyáron elutazott trónkövetelésben kifáradt tagjaival egy kedves kis osztrák tó mellé, hogy viszontlássa *Dalnoky*t, aki ezen a karintiai fürdőhelyen töltötte sok nyáron át a nyári pihenőjét. Bizonyos, hogy *Dalnokynak* *Dön Carlos* volt nemcsak a legelőkelőbb, hanem a legtöbb munkát is adó páciense, mert a hercegnek nagyon fáj a foga a spanyol trónra. A hosszú őszszakállu *Carlos* hálás is volt *Dalnoky*hoz: arcképével ajándékozta meg.

A plombálás és a foghuzás között azonban *Dalnoky* ráér arra is, hogy az Operaház legnagyobb műsoru énekesei közé küzdje fel magát: *Alberichet* és *Beckmestert* legszebb alakításai közé sorozhatja, csakugy mint *Valentint*, *Shaunard-t*, vagy *Tonist*, a bambát. Ambíciója megszegyeníti a leglelkesebb gimnazistákat, szorgalma mellett eltörpül a legszorgalmasabb amerikai üzletemberé is. Ha késő délben hazajön az operai próbáról: nincs ideje az ebédet lenyelni, az asszisztensei jelentik, hogy már hatan várnak rá a szalonjában, rendelőjében, műtőjében.

Dalnoky Viktor e roppant elfoglaltság, e szakadatlan munka közepette is a gondtalan jókedv s a zavartalan derű apostola.

Nincsen száma azoknak a valóban sikerült élceknek, valóban talpraesett tréfáknak, valóban elmés ötleteknek, melyeknek ő életet ad, de nemcsak számuk sincsen, élük, bántó élük, sértő magvuk sincsen; mert Dalnoky Viktor nemcsak kedves ember, hanem — a színházi világban olyan példátlanul ritka jelenség: — irigység nélkül való kolléga is, derűs optimista, aki az élet minden jelenségéből a jót választja ki, azt veszi észre, annak örül, annak a boldogsága tölti el a lényét. És Dalnoky Viktor igazi jó ember.

Ha nyáron uszóbajnok és rövid uszónadrágjában nincs más

gondja, mint hogy a szomszédos női kabinok falait megfurja és szép kilátást biztosítson amag a és barátai számára, — ha télen elsőrendű baritonénekes és keresett fogorvos, — ha békében művész, — ha háboruban katonarvos, akire százak kezelése és ellátása van bízva, — ha ezermester is: akkor ezeregyedik mesterségül mindenki megelégedésére vállalhatja az Operaház főrendezői állását, melyet nagy rutinjával, művészi érzékével, példátlan szorgalmával méltóképpen fog betölteni.

Istenem a franciák . . .

Hennequin bemutató az Andrassy-uti színházban

Az Andrassy-uti színház hétfői premierestélye szétvetette a kabarébemutató kereteit, valósággal élményt jelentett nekünk, szerencsés jelenvoltaknak. Sok szokatlan és örvendetes kis esemény torlódott össze a premieren, mely olyan sikert hozott, hogy hasonlatért messze kell mennünk vissza, a régi jó békeidőkre, midőn egy finom ötlet, gracióz mozdulat, halk versonszenzációja volt a kulturált pesti ember életében.

A premiért elsősorban *Maurice Hennequin* nagyszerű bohózata teszi jelentőssé, melyet *Karinthy Frigyes Csöbör és Vödör* címen fordított magyarra, a francia szöveghez illő kacagtató ötletességgel s irodalmi finomsággal. Ez a bohózat példája a vidám színpadi munkának, a legjobb francia bohózat, amit eddig bemutattak nálunk. És hogyan játsszák! *Boross Géza, Kökény Ilona, Rajna Alice, Gellért Lajos, Békeffy László és Varsa Gyula* nagyszerűek a nagyszerűnél nagyszerűbb főszerepekben. Mindenkinek látni kell ezt a francia darabot ebben a parádés szereposztásban.

Hennequin bohózata mellett sem kell szégyenkezniök a kabaré magyar szerzőinek. *Mészáros Iván*, ki alig fél éve dolgozik a kabarénak, ebbe a műfajban egészen otthon van

SZENES ERNŐ

Apollo-kabaré: *A keresztapa* (Papp R. felv.)

már. A kommunizmus kitöréséről írott szatírája egészen elsőrangú. *Kökény* Ilona *Békeffy* és *Boross* pompás együttesén kívül szenzációsan hatnak a színpadon a népbiztosok maszkjában *Kállay* és *Szántó*.

Mihály István, aki most talán legszorgalmasabb kabarészerzőnk, először jelentkezik az *Andrássy-uti* színházban *Hipnózis* című tréfájával, mely végig elmés, izléses és kacagtató. *Kertész* Endre és *Szentiványi* Béla kapnak benne sok tapsot, míg *Mikszáth* Kálmán kis jelenete, a *Bede Anna tartozása* a feltűnően tehetséges *Benedek* Margitot juttatja hálás szerephez. *Békeffy* László *Husika* címen írt falrengető tréfát.

Külön kell írni a magánszámokról, melyek szokatlanul frissek, ötletesek és eredetiek s melyeknek szerzői jórészt új emberek. *Zágon* István nevét most hallja először a közönség,

de nem utoljára, *Kökény* száma briliáns. Meglepetés *Forró* Pál bemutatkozása a kabarében. *Kökénynek* és *Ürmössy* Anikónak írt két nagyszerű számot. *Boross* slágereit *Békeffy* és *Mihály* István irták.

A premier-est a legteljesebb siker jegyében, meleg, sőt forró hangulatban zajlott le. Utána *Bárdos* Arthur, a *Belvárosi* és az *Andrássy-uti* színház igazgatója sokáig vitatkozott *Mészáros* Ivánnal, a szerencsés dramaturggal, hogy melyik premier hozott elhatározóbb sikert: a *Terike* bemutatója a *Belvárosiban*, vagy a *Csöbör* és *Vödör* az *Andrássy-uton*. A kérdést nem tudták eldönteni, a vita lapunk zártakor még javában folyik.

Olvasóink, kik bizonyára a *Terikét* is és az *Andrássy-uti* műsort is látták már, döntsék el, ha udják, hogy melyik volt a nagyobb siker.

Haraszlihy Mici, Herczeg, Szemere, Mály, Ujváry
Apollo-kabaré — *Pardon*

(Papp Rezső felv.)

Lábass Juci ruhái „A farsang királynője”-ben

Angelo elmondja ruhaterveit

Operettnél nem csak az fontos, ki játssza benne a főszerepet, ki lesz a primadonna, hanem az is, milyen ruhákban énekl, játssza, táncolja végig a szerepét. A ruha, a toalett majdnem olyan jelentékeny tényezője az operettnak és sikerének, mint a zene és a szöveg és így egyáltalában nem lehet érdektelen, milyen ruhákban fog megjelenni a Király. Színház színpadán *Lábass Juci Kálmán Imre* új operettjének, „A farsang királynője”-nek bemutató előadásán. A szép Alexandra hercegnő magyar megszemélyesítőjének ruháit, mint Intim Pista a múlt héten már bejelentette a „Színházi Élet” olvasóinak, *Angelo* tervezte, az ördögös *Angelo*, akinek fényképfelvételei ép olyan szenzációk, mint sokoldalú tehetségének egyéb megnyilvánulásai. Hogy hitelesen számolhassunk be róla, milyenek lesznek *Angelo* legújabb kreációi, felvilágosításul a legilletékesebb forráshoz, magához An-

gelohoz fordultunk, aki a következőket mondta a „Színházi Élet” olvasói számára:

— Azok a ruhák, amelyeket *Lábass Juci* fog viselni „A farsang királynője”-ben, *Berkovits*nénál készülnek, ahol tiz leány dolgozik állandóan, éjjel-nappal, hogy a premierre kész legyen minden. A művésznő számára hét estélyi ruhát terveztem a legutóbbi berlini *Mode-woche* anyagának felhasználásával. Általában csupa estélyi ruha szerepel „A farsang királynője”-ben és így a toalettek már megadják az irányát annak, milyen lesz az estélyi ruha típusa a következő szezonban. A ruhákhoz illő fejdiszek *Molnár Giza* műtermében készülnek. A ruhák a következők: I. Tengerzöld alapon valódi brüsszeli ezüst csipke, nagy gyöngyökkel him-

Lábass Juci Tündér ruhája a *Farsang királynőjében*

Angelo kreációi

Lábass Juci Fehér róka belépője a *Farsang királynőjében*

A szücs munkát Somogyi István végezi

zett tüll-volannal borítva. 2. Sötét színű brovara de velour brochée, egy méter hosszú philipwill pleureuse, gazdag oldaldisszel, zsett pántokkal. A pleureuse egy Afrikából visszatért német kutató gyűjteményéből való és muzeális értékkel bír. 3. Valódi hermelinből készült estélyi ruha breitschwanzcal díszítve, fehér florentin-brokáttal kombinálva. 4. Tündérruha, hálványlila tüll és strass dísszel, violaszínű fejdísz. 5. Biborvörös brokát belépő-gallér sealskin-szegéllyel, orosz nyestgallérral. 6. Hermelin tognito, nagy gallér és öv sealskinből. A kabát alul egészen szűk és japán szabású. 7. Zöld brokát alapon ezüst szövessel készült végül a szezon legnagyobb estélyi belépője, melynek díszítéséhez kilenc fehér rókát használtunk fel.

Angelo ruhatervei még így, szárazon

VARGA IRMA, SIMONYI DEZSŐ

Revü színház — Hejehujá báró

(Papp felv.)

előadva is a legpompásabb ruhatervezői fantáziáról beszélnek. Lábass Juci új nagy szerepének előreláthatóan külön szenzációja lesz ez a hét ruhadarab, melyek mindegyike ugyszólván önálló szerepet fog játszani „A farsang királynőjé”-ben. A tervek megvalósítása természetesen nem ment simán. A mai viszonyok között csak igen kis része volt itthon a szükségelt anyagnak, a többit ügyvel bajjal, nagy nehézségek árán, külföldről kellett beszerezni. A behozatalt külön tárgyalások előzték meg, diplomáciai segítséget is igénybe kellett venni, de a mostani közlekedési viszonyok mellett jóformán az utolsó percben érkezett meg minden. Mialatt itthon remegve várták a Svájc-ból, Párisból, Berlinből megrendelt áruk érkezését, a vámnál mindenfelé akadékoskodtak, egy darabig Brucknál vissza is tartották a holmit. De végre mégis csak szerencsésen odatalált minden Berkovitsné szalonjába, ahol most lázasan folyik a munka és nap nap után van próba. Lábass Juci egész nap próbál: ha nem a színházban, a ruhaszalonban. Végül, hogy teljes legyen beszámolóink, el kell mondanunk azt is, hogy az Angelo-tervek megvalósításához szükségelt anyagok, szövetek, selymek, prémek, csipkék, himzések nyers értéke kereken kétszázhetvenezer koronát tesz ki. Csupán az anyag. De jelen esetben indokolt ilyen beruházkodás: Kálmán Imre új operettjéről van szó!

Az első drámai és énekes fixumtársulatot Abday Sándor színiigazgató alakította Szegeden 1827-ik év október havában. A tagok ezek voltak: Szentpétery Zsigmond, Udvarhelyi Miklós, Déryné Széppataky Rozália, Bokor, Borsós Klára, Parázsóné, Pályi Elek, Hubenay Ferenc, Kántorné, Hajniss karmester stb. Később Petőii is itt működött.

....

Az első magyar paródia címe: „A garabonciás diák” tüneményes új vígjáték 3 felvonásban, több népdallal, énekkel és tánccal. Irta Munkácsi János Zenéjét szerző Pály Elek. Első előadása 1834 aug. 23. Budán volt.

....

Az első magyar vigopera: „A csel”. Irta Bartay András. Előadták Pesten 1837, a Nemzeti Színházban.

Konferánsz Nagy Endre színházáról

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, voltak valaha a Nagy Endre kabaréban? Nos ha igen, mindenesetre emlékezni fognak arra az egészen sajátos hangulatra, ameybe a Nagy Endre egyéniségének különleges megnyilatkozásai sodorták Önöket. Emlékeznek rá, hogy a régi Modern színháznak nem csak a színpadán kergették egymást az ötletek, a nézőtér is a szellemes, megértő és megéző emberek nagy, modern szalonja volt. Színpad és nézőtér megértették, sőt kiegészítették egymást; Nagy Endre mikor a műsorát faragta, mint szereplő, fontos tényezővel számolt a kis színház közönségével. A publikum a kellékekhez tartozott, a kis darabok, magánszámok s a nagyszerű konferánszok nem csupán a közönség számára készültek, de a közönség felhasználni akarsának szándékával is. A közönség együtt játszott e színészekkel önmagának.

Ez volt a kabaré, az igazi kabaré. És ez a titka, hogy Nagy Endre bucsuja óta csak nagyszerű kabarédarabokat játszó, kiváló kabaréírók és színészek felett rendelkező kis színházai voltak Pestnek, kabaréja a szó igazi értelmében egy sem volt. Mert hiányzott a színpadról Nagy Endre szuggesztív ereje, mely a közönséget kabarérepublikummá emelte fel s képessé tette a finom csattanók, elmés szatírák megértésére és értékelésére. Nem volt kabarérepublikum.

Most újra lesz, egészen biztosan lesz. Nagy Endre új színházat alapított és kedves, furcsa szeszélyes pompás ötletei és egyéniségének már-már patinás varázsa im az első estén is gyors konnexusba hozta a nézőteret a színpaddal. A gyönyörű színház — a régi Téli kert — mintha teljesen egybeolvadna a színpaddal, a páholsorok, a földszint, erkély és a rivalda egy színes nagy felületnek tűnnek,

AZ EMBEREVŐ

színészek és közönség között nincs választófal, csak egy pont magaslik ki: a konferanszé, író és színész Nagy Endre, ki a régi parádés hármas szerepben lép ismét a publikum elé.

Amit csinál egyedülvaló e műfajban, ezt és így ő tudja csak. Egyénisége mindent átformál, színészt, író, sőt a darabot is. Ötleiteiben és eszközökben kifogyhatatlan, még a színházi újságíró is lázba hozza, lelkessége átragad a riportere is, ki im adatszerű beszámoló helyett lírai ömlengésnek is definiálható írást lelkeseedik a papírosra és érzelmes elérzékenyüléssel, kellemesen elbágyadva gondol vissza a sok kacagló mondásra és mókára, melyekkel Nagy Endre a mai helyzetet illusztrálja s a két csodálatos sánzonra, melyet Antal Erzsí művésznő dalol el, hogy régi békés, boldog, vissza hiába sóvárgott ifjuságunk emlékét idézze.

l. i.

Haraszthy Mici, Herczeg Jenő

Apollo-kabaré: Pardon

(Papp R. felv.)

Vénusz a pokolban

(A Fővárosi Orfeum új operettje)

Októberi műsorán nagyszabású eredeti magyar operettet mutat be a Fővárosi Orfeum. Az új operett címe „Vénusz a pokolban“, a zenéjét Harmath Imre szövegére Márkus Alfréd, az orfeum népszerű karmestere és sok nagyszerű dal és operett komponistája írta. A rendkívül mulatságos operett lesz a gerince a pompás számokban bővelkedő októberi műsornak. Az új operett előadásának érdekessége lesz Huszár Károly fellépése. A népszerű Pufi, akitől az a hír terjedt el, hogy a balatoni fürdőzés alatt meglehetősen lefogyott, hiába az entente által szállított nagyszerű élelmiszerek szállítmányoknak, ismét visszanyerte régi terfogatót és a próbákon már régi terjedelmében jelent meg. Huszár Károly már magában véve is biztosít arról, hogy a „Vénusz a pokolban“ tele lesz vidámsággal, de garantálja ezt a librettista, Harmath Imre is, akit nem kell ez alkalommal közelebről bemutatni.

A női főszerepet Mezey Ilonka fogja játszani, a többi szerep pedig Ferenczy Károly, Perényi Sári, Novák, Viola, Hunyadi, Kubinyi Roland és Seress kezében van. Mezey Ilonka Pufival és Ferenczyvel egész sereg pompásnál pompásabb zenei slágereket ad elő és kétségtelen, hogy októberben valóságos szállóige lesz az új operett egyik legkedvesebb refrénje: „Ó, nélküled nem élhetek cicám!“

Ha Pufi lesz az operett egyik „súlypontja“, nem lesz hasonló „súlypont“ nélkül a műsor többi része sem, hiszen Gyárfás nem hagyja cserben a nevetni vágyókat és új számokkal fog új népszerűséget szerezni.

Ha még hoszá vesszük, hogy Keleti és Ribner igazgatók az októberi műsorra is a legjobb békebeli attrakciókat biztosították, könnyű megjósolni, hogy a „Vénusz a pokolban“ olyan keretben kerül előadásra, amilyen ritkítja párját, de amilyen nem szokatlan a Fővárosi Orfeumban.

A művészet olyan, mint a sziklán termett virág Kemény talajra s az élet viharának szelére van szüksége, hogy kifejlődjék. Emésztő szenvedélyek a művész szívén keresztül kell, hogy megérlelődjenek, ha a lámpák előtt hatni akar velük. A szív nehezen enged játékokat úzni magával s ha a mások szívében vihart akar a színész vetni, a fölindulástól, az érzelmek áldozatától menten az övé sem maradhat.

Dumas Fils mondása.

INTIM PISTA, hogy mi történt a Gróf Rinaldó kétszázadik előadásán?

— Hát bizony ez volt Szirmai Albert nagyszerű operettjének legcsendesebb jubileuma. A sajtó nem volt jelen, ez oka annak is, hogy nem olvashattak a nagy estről semmit, de ott volt a Király Színház lelkes közönsége, mely zajosan ünnepelt ép úgy, mint minden este. Az igazi jubileum fönn volt a színpadon, a szereplők ünnepeltek és a gavallér Szirmai elhalmozta valamennyit gyönyörű ajándékokkal, amiket felsorolni is nehéz volna.

— Mit csinál most Szirmai Albert? Még mindig Bécsben van?

— Már régen hazaérkezett és igazgatja az Andrassy-uti Színházat. Ezenkívül pedig új operettjén dolgozik, de erről még korai beszélni.

— Maga bizonyára tudja: Szenes ember most állandóan fog dolgozni a Színházi Életnek?

— Szenes ember, aki mint Szenes Béla egyik legtehetségesebb tagja a fiatal magyar ujságírói gárdának állandó szereplésre tért vissza a Színházi Élethez, ahol mintegy nyolc évvel ezelőtt írói pályafutását megkezdte. Eleinte csak népszerű álnevét használta, mely alatt temérdek kroit, novellát, verset és pompás könyvet irt, de nem maradt Szenes ember mögött Szenes Béla sem, aki nem egy művével tette kedvelté és népszerűvé nevét. Szenes Béla különben, aki eddig a „Magyarország“ színházi rovatát vezette, most szerződött le a „Pesti Hirlaphoz“ Légrádyék olyan szerződéssel kötötték le értékes munkásságát, amilyent eddig még kevés fiatal magyar író kapott.

— Nagy izgalommal várjuk most. „A

farsang királynője“-t. Csak Lábass Jucinak tervezett hozzá ruhákat Angelo?

— Lábass Juci ruháin kívül a másik női főszereplőnek, Somogyi Nusinak ruháit is Angelo tervezte. A legérdekesebb lesz ezek között az az igazi álarccokkal diszített farsangi kosztüm, amely kereken nyolc kilót nyom.

— Hát a Magyar Színházban mire készülnek?

— A szezon egyik legérdekesebb bemutatóját tervezik a közel jövőben. A színház egyik legközelebbi ujdonsága ugyanis Hatvány Lilinek új darabja lesz, melynek női főszerepét a színház új tagja, Z. Körmendy Sári, Zutt tanárnak, a híres iparművésznek szépségéről is ismert felesége fogja játszani.

— Más ujság nincs a Magyar Színházban?

— De igenis van. A színház minden nőtagja, aki csak varrni tud, a ruhatárosnőktől és öltöztetőnőktől a művésznőkhöz, mindenki babaruhát varr. Tarnayék háza fölött nemsokára kelepelni fog a gólya, a szép Oláh Böske mama lesz.

— Jaj, de kedves! Majd mi is küldünk a bájos Tarnaynének egy kis himzett főkötőt.

— Egy érdekes házasságkötés jut eszembe erről, amit el kell maguknak mondanom. Lenkey, a Városi Színház rokonszenves titkára nősült meg a napokban igen furcsa körülmények között. Lenkey menyasszonya, Volkmann Ilonka, egy kedves, fiatal aradi úri leány, vasárnap megérkezett a mamájával Budapestre. Másnap a jegyesek elmentek az anyakönyvi hivatalba, hogy megbeszéljék a csütörtökre tervezett esküvő részleteit. Az anyakönyvi hivatalban azonban legnagyobb meglepetésükre kijelentették, hogy egész héten nem lesz esketés, mert a hivatal költözködik, visszatér abba a helyiségbe, ahonnan a proliditnyi alatt kikergették. A jegyesek keserű pillantást vetettek egymásra, mire az udvarias anyakönyvvezető sietve megjegyezte, hogy

ma nem volna akadálya az esketésnek. Lenkeyék elsiettek, gyorsan felkeresték a két tanut, Faludi Sándort a Vigszínháznál, Tapolczait a Városi Színháznál és így felfegyverkezve visszatértek az anyakönyveshez, ahonnan csakhamar mint férj és feleség távoztak. Az esküvő oly sebtiben ment, hogy Tapolczainak ideje sem volt átöltözni, az irodai kabátjában jelent meg az ünnepélyes aktusnál.

— Sebjaj, a fő, hogy a fiatalok boldogok! Még csak egy kérdést: mi van Fedák Sárival?

— Köszönöm kérdésüket, a kitünő művésznő pompásan érzi magát, készül legközelebbi fellépésére.

— Hát itthon van?

Németh Juliska, Kőváry Gyula
Apollo-kabaré — Csizió (Papp Rezső felv.)

— Mult szombaton érkezett meg a pozsonyi hajóval kitünő hangulatban.

— Ennek igazán örülünk. Föltétlenül ott leszünk első fellépésénél és tapsolni fogunk a drága Zsazsának. Mondani akart valamit?

— Még egy érdekes beugrásról akartam beszámolni. A Magyar Színház vasárnap délutáni előadását nagy veszedelem fenyegette. „A szabinnők elrablása“-t játszották volna, de Paula személyesítője, Andorffy Ida közvetlenül az előadás megkezdése előtt a színházhoz üzent, hogy beteg, nem léphet fel. Új darabot már nem volt idejük kitűzni, elküldtek gyorsan Jankovich Magdáért, aki látta egyszer a darabot. És a fiatal művésznő vállalta a szinte lehetetlen feladatot. Beugrott minden tanulás, próba nélkül és hibátlanul eljátszotta a szerepet. De kapott is az Uniótól egy megleghangu elismerő levelet és igen szép szumácskát a bravuros cselekedetért.

— Mi van Molnár Ferenc új darabjával?

— Az új évadra három egyfelvonásost ír Az ördög híres szerzője, melyek valószínűleg közös gyűjtőcímmel a Vigszínházban kerülnek bemutatásra. Az egyfelvonásosok közül kettő már elkészült, a harmadik még munkában van, de címe egyelőre csak az elsőnek van: „Előjáték a Lear királyhoz“. Roppant mulatságos, szatirikus vígjáték lesz.

— És mondja csak...

— Nem kérem, mára elég volt. Bocsásanak meg, de sietnem kell a Ritzbe oszonnára. Majd a jövő héten. Csókolom a kezeiket.

A „Színházi Élet“ bekötési táblája

kapható piros, világos és sötétkék színben a kiadóban K 10.— árban. Portó 65 fill. Egy évfolyamhoz 2 tábla kell.

Kik ezek ?

A Színházi Élet képrejtvénye

Hol kezdődik a színész igazi népszerűsége? Nem a színházban, ahol megtapsolják, sem a lapokban, melyekben arcképei megjelennek, sem a trafikokban, ahol a róla készült anzikszokat veszi a rajongók serege. Az igazi népszerűség a civil életben, az utcán kezdődik, amikor mindenki megfordul a színész után, de már tíz lépéssel előbb megböki a szomszédját, mondván: „Ott jön X!” És a nagy X valóban jön, a lelkes színházi habitűék pedig megállnak, végignézik a ruháját, a testtartását, figyelik a mozdulatait és nézik addig, amíg el nem tűnik a szem elől. Menyire igaz ez, azt próbálhatta ki a *Színházi Élet* egyik legutóbbi számában feladott képrejtvényével.

Egy fényképet közöltünk, melynek egyetlen fogyatéka az volt, hogy a fotografus tréfás jókedvében a művész-

csoport mögé állt gépével. A hátulról fényképezett hatosról csak annyit közöltünk, hogy a felvétel egy balatoni fürdőhelyen készült az elmúlt nyáron és a képen szereplők pesti művészek. A Színházi Élet olvasóinak nagy gyakorlatára bízunk, hogy találják ki erről a furcsa fényképről, kik szerepelnek rajta és feltevéseinkben nem is csalódtunk: egész sereg helyes megfejtést hozott a posta. Az olvasó ma viszont látja a multkori fényképet a megfejtésével együtt. Mint látják, a fénykép eredetije jobbról-balra haladva ezek: *Csontos Gyula, Gombaszögi Ella, Rátkai Márton, Lábass Juci, T. Oláh Böske* és *Tarnai Ernő*. Most már azt is elárulhatjuk, hogy a felvétel Balatonaligán készült, ahol a fenti művészárság a nyarat töltötte.

A beérkezett megfejtésekből érdekes

Tarnai Ernő, Oláh Böske, Lábass Juci, Rátkai Márton, Gombaszögi Ella, Csontos Gyula

statisztikát lehetne csinálni, ha nem a statisztika volna az a tudomány, amely semmit sem bizonyít. Feltűnő mindenekelőtt az, hogy *Rátkai* Márton és *Lábass* Jucit kivétel nélkül mindegyik megfajtozott felismerte. Ebből az következik, hogy az operett hívei vannak tulsúlyban a megfajtozottak között. Erősíti ezt a feltevést az is, hogy a jobb szélső alakot nagyon sokan *Latabár* Árpádnak nézték Csontos helyett, de sokan vannak olyanok is, akik Csontosban Buttykay Ákost vélték felismerni, következtetésképpen a csikos kabátú hölgy szerintük nem lehetett más mint Kosáry Emmy. Ha tehát valóban statisztikai következtetéseket akarnánk levonni a dologból, ezek után nagyképpen kijelenthetnénk, hogy a megfajtozottak között az operett kedvelői vannak tulsúlyban. De... Mert természetesen van nagy de is. De a megfajtozottak között körülbelül ugyanannyi híve van a drámai műfajnak is. Mert ez a másik csoport meg *Tarnai* Ernő és *Oláh* Böskét ismerte fel első pillantásra, Csontos helyett csak kevesen tippelték *Stella* Gyulát és kevesen voltak, akik *Gombaszögi* Ellát nem ismerték fel. Igaz, hogy ő a legnagyobb talány a képben.

A statisztika tehát jelen esetben sem bizonyítana semmit és e kis kitérés után rátérhetünk rejtvénypályázatunk eredményének beszámolására. Helyszüke miatt csak azok neveit közöljük, akik minden nevet eltaláltak, vagy legalább is a legtöbbet nevezték meg helyesen a fényképen szereplők között. Ezek a következők: *Adler* Margit, *Gottlieb* M., *Dacsó* Ilus, *Kelemen* Márta, *Adler* Ida, *Kertész* Klára, *Scultéty* Olga, *Schlesinger* Rózsi, *Honig* Rózsi, *Gerő* Vera, *Spitzer* Jenő, *Kristály* Karolin, *Major* József, *Holló* Marcsa, *Czigler* Lilly, *Schwartz* Borbála, *Harsányi* Ila, *Tóth* Irén, *Vajda* Jolán, *Belacsek* Vilma, *Boda* Rózsi, *Arányi* Margit, *Szentgyörgyi* Jolán és *Vajda* Nussy.

Ezek között sorsoltuk ki az öt eredeti fotografiát, melyeket a lefényképezett összes művészek aláírásukkal láttak el. A megejtett sorsolás alapján a díjakat *Kelemen* Márta, *Gerő* Vera, *Major* József, *Schwartz* Borbála és *Boda*

Rózsi nyerték el, kik közül az első háromat arra kérünk közöljék szerkesztőségünkkel közelebbi címüket, hogy a képeket részükre megküldhessük. A többieknek pedig köszönjük a pályázaton való szíves részvételt.

D'Annunzio és Péladan

A modern irodalom e két jellegzetes nagy képviselője, az olasz, szenvedélyes *Gabriele d'Annunzio* és a misztikus, bölcsekedő francia, *Josephin Péladan* abból az alkalomból kerülnek egymás mellé, hogy egy-egy regényük került most a magyar könyvpiacra, d'Annunzio nagyszabású regénye *Á gyönyör* immár második kiadásban kerül a magyar olvasókörzéség elé; az első rohamosan fogyott el és csak a rendkívüli viszonyok okozták, hogy az egyre megnyilvánuló nagy keresletet mindeddig nem lehetett kielégíteni. D'Annunzio legérettebb alkotása ez a regény, melyben a lelki élet rajza, a történetes érdekesítő drámaisága, a nyelv színes pompája bilincseli le az olvasó figyelmét.

A francia Péladan kevésbé ismert író. Magyar fordításában eddig csak egy műve, „A mindenható arany” jelent meg. A múlt évben elhunyt érdekes életű írónak „Egy az eggyel” (Una cum uno) című regénye jelent meg magyar fordításban. A modern lélek fenséges dala ez a könyv. Egy mélyérzésű asszony, egy megalkuvást nem ismerő lélek tragédiája ez a regény, mely erős reflektorral világít bele az élet valóságába és mégis tele van misztikus szépségekkel. A földöntúli szerelem paradicsomát és az ijesztő valóság poklát egyaránt virtuoz képpel rajzolja elénk Péladan.

A két nagyszabású regény dr. *Maksziányi* Dezső kitűnő magas irodalmi színvonalu fordításában a *Világirodalom* könyvkiadó-vállalat kiadásában jelent meg, a mai lehetőségekhez képest igen szép és gondos kiállításban és kapható a Színházi Élet könyvesboltjában (Erzsébet-körút 29.) is.

A férfidivatról

Londonban a háboru ideje alatt is folytatta a *Divat* teremő munkáját és míg mi idehaza csak a meglévőből merítettünk és a megmaradt készleteket melegítve fogyasztottuk, addig ott a bőség szarujából osztotta a *Divat* szebbnél szebb újdonságait kedvelői elé. A kerülő utakon hozzánk szivárgott értesítések csak halvány képét nyújtották az igazi divatnak, de a szépért sóvárgó ízlésünket nem elégítette ki. Más érzés az, ha ölelő karjainkba zárhatjuk azt, akit szeretünk, mintha csak hirt kapunk felőle, hogy él és egészséges.

Bár minden óra közelebb hoz bennünket ahhoz a naphoz, melyen a Bond-Street divat szenzációit szemtől-szembe láthatjuk, ma mégis pusztán elméletileg foglalkozhatunk a divattal és a megjelent újdonságok tüzetes ismertetése helyett egyelőre csak szaggatott vonalú vázlattal és elmélkedéssel elégíthetjük ki a hosszú időn át várakozók érdeklődését.

A magas fokra emelkedett budapesti férfidivat a lelolyt öt esztendő alatt szédítő gyors

sasággal gurult alá, magával ragadva mindenkit, ki azzal összefüggésben állt és az évtizedeken át finomult ízlés lecsuszott a hetvenes évek alacsony színvonalára. Ezzel az igény is leszállt, mint nyári jégeső után a hőmérő oszlopa és áru éhségében senki sem kereste a minőséget többé, hanem kapva kapott minden bárhol található portéka után.

Megörültünk a szekrény rejtekéből előhuzott, régen megunt egy-egy ingnek, nyakkendőnek és meglepéddel öltötte föl ismét kiki a saját uraságától levetett ruhákat, igazat szolgálatva Shakespeare-nek, hogy „a *Divat* sokszor gyorsabban elhasználja a ruhát, mint az ember“ A mindszűkebbre szoruló blokád vasgyűrűje elzárta előlünk még a bécsi divatot is és teljesen magunkra hagyatva urrá lett fölötünk az ízlést öldöklő divat-bolsevizmus.

*

Egy politikai futár, ki rejtve őrzött állami

Divatos Golf-öltözetek

I. Divatos, kétsoros kék zakóöltöny
II. Ujszabásu egysoros zakóöltöny

tudósításokat hozott ide kormányától, szíveségből magával hozta egyik angol jó barátunk londoni divatlevelét is, melyben a city- és westend-beli divattanulmányi sétájáról írta meg benyomásait. Barátunk az elegancia fokozatait a kalapviseléssel határozza meg és pedig közönséges izlésűnek mondja azt, aki szalmakalapot, jó izlésűnek, aki puha nemez kalapot és kitűnő izlésűnek, aki szürke vagy fekete cilindert visel. Megállapítja továbbá, hogy a City embere nem visel keztüüt, míg a West-Endben fénytelen antilope-bőrből készült barna- vagy mogyorószínű keztüüt hord a divatférfiu, még pedig a kézcsuklónál a kézfejre visszahajtott, tehát jobboldaltan formában.

Ennek az amerikai eredetű keztüüviselési módnak, különösen nyáron igen sok értelme van. Először, mert a keztüü csak arra szolgál, hogy ujjainkat megóvja az utca porától, minek melegítsük feleslegesen a begombolt keztüüvel a kéz többi részét. Másodsor, mert a keztüü vissza van hajtvva, szabad teret enged a puha kézelőnek, mely tudvalevőleg mindig szívesebben csuszik a kabátujj alá, ahelyett — mint ahogy kellene — a csuklóhoz simulna s végre mert mint ismeretes, a puhakézelő igen gyorsan piszkolódik, jobb, ha a poros keztüüvel nem is jut érintkezésbe. A londoni divatértésítés egyik igen nevezetes része az, hogy száz jól öltözött férfiu közül legalább kilencven u. n. „negligé“-jellegű ruhában jár. Ez nem jelenti azt, hogy az illetők a Piccadilly-n Pyjámában sétálnak, hanem csupán azt bizonyítja, hogy az igazi divatember nem feszélyezteti magát ruháitól sőt arra törekszik, hogy minden ruhadarab formájánál, szabásánál és minőségénél fogva elsősorban a viselőjének kényelmét szolgálja.

Az öltözködés művészete tulajdonképen java-részt ezen a ponton fordul meg. Fontos, hogy jól szabott és kiegészítő részeiben gondosan megválasztott öltözetünk legyen, de hogyha ezt megszerezük és a divat szerint jól felöltözködünk, akkor el kell felejtetni, hogy fel vagyunk öltözve. A puha mellü ing, a puha gallér, a könnyü foulard-nyakkendő, a visszahajtott puha kézelő, a vékony szövetből varrott, megfelelő bőségű zakó, mely klasszikus redőkben hull alá vállainkról, a felgyürt nadrág, a puha kalap és a színes félcipő mindmegannyi „negligé“-jellegű ruhadarab, mely együttvéve legmagasabb fokú eleganciát mutathat amellet, hogy feszélyezné azt, aki viseli.

Mangold Béla Kolos

Dal a Cejzler urról és rólam!*

Szövegét írta: MIHÁLY ISTVÁN.

Zenéjét szerezte: NÁDOR MIHÁLY.

Jaj uri dáma lenni ugy szeretnék,
Előkelő, de főleg gazdag ó,
Arcomra sminkes drága pudert kennék,
Mitől az arc bágyadtan csábitó.
Suppénak reggel fejkvoklokkot ennék
És dézsönéznék finom soarét,
Tűt, cernát és gyűszűt kézbe se vennék
S nem applikálnék többé moarét.
Nem kéne. álmosan felkelni hatkor,
S gyalog baktatni el onnan hazul,
S ha elkésnék is tán nem szidna akkor,
A főszabász az undok Cejzler ur!
A Cejzler ur! A Cejzler ur! Az undok macska-
bajszu Cejzler ur!
A Cejzler ur! A Cejzler ur! Az undok macska-
bajszu Cejzler ur!

Jaj uri dáma ugy szeretnék lenni,
Itthagyni ezt a csúf Madamé Rizát
Madame Rizához mint kuncsaft bejönni
S rendelni nála tiz legszebb ruhát.
S Madame Riza, ki bőromet lenyuzta
Előttem pukkelizne rangosan
S a mamzel Manci, ki a fülem huzta
„Kéecsókolom!“ szavalná hangosan.
És Cejzler ur is mézes mázatosan
Hajlongva jönne: „Mongyó kell plezur!“
Mértéket venni szép alázatosan
Elém letérdepelne Cejzler ur!
A Cejzler ur! A Cejzler ur! A gögös macska-
bajszu Cejzler ur!
A Cejzler ur! A Cejzler ur! A gögös macska-
bajszu Cejzler ur!

Jaj uri dáma lenni ugy szeretnék,
Előkelő, de főleg gazdag ó,
Egy ilyen Cejzler uron csak nevetnék
Mi ő nekem, egy „mek-mek!“ egy szabó.
És Cejzler ur is akkor biztos észrevenne,
Utánam futna, értem bomlanék,
És biztos, hogy a legfőbb vágya lenne,
Ha én az ő karjába omlanék.
Azt mondaná nekem, hogy szebb vagyok a
szépnel
Hogy így meg úgy és hogy tur és retur,
A Manczi mamzelt otthagyná faképnél
És engem venne nőül, — Cejzler ur!
A Cejzler ur! A Cejzler ur! Az édes macska-
bajszu Cejzler ur!
A Cejzler ur! A Cejzler ur! Az édes macska-
bajszu Cejzler ur!

*Az Apolló-Kabareóban nagy sikerrel éneklé Vidor Ferike.

SZÉNYES EMBER TRÉFAI

Beszélgetésem a kutyával.

A kutya, a Belvárosi Színház ujdonságában lépett fel először, rövid, de hálás szerepben. Néhány nappal a bemutató után felkerestem a művészt a színpadon.

— Mester, ha megengedi . . .

A művész morogva fogadott és minden áron ki akart térni a beszélgetés elől. Csak akkor lett beszédesebb, mikor néhány jobb csonttal kínáltam meg.

— Nem szívesen adok interjút — ugatta — annál kevésbé, mert szakítani óhajtok a pályával . . .

— Csak nem? — kérdeztem megdöbbenve.

— Csak igen — ugatta ő haragosan.

A művész egy haragosat vakkantott aztán így folytatta:

— Örömmel léptem a világot jelentő deszkákra, mert színészekről mindég hallottam, hogy a színészet kutyának

való pálya. De most már nem csinálok titkot belőle, bevallom, csalódtam . . . Nem azért, mert a szerep kicsi . . . Ő nem . . . Hát, hogy is mondjam . . . Nézze . . . én, ugynevezett jobb kutya-családból származom . . . nálunk még sok ősdi dolog van divatban, mondjuk: például, a mi családjunkban a hűség ősi tradíció . . . na most ezzel az élet-felfogással, ezekkel az erkölcsökkel hirtelen belekerültem a pesti bohémvilágba. Megbarátkoztam egész csomó színésszel, íróval, kritikussal . . .

E pillanatban az ügyelő figyelmeztette a művészt, hogy jelenése következik.

— Nem nekem való társaság ez, nagyon megmarják itt az embert — mondta a kutya és a kulisszák elé sietett.

ÓH SZERELEM!

1.

*Valóság és nem
Mese,
Az ifju elhagyta a
Kedvese.*

2.

*Az ifju bánatos volt
S epede,
— Menjen a fenébe — a nő
Ily szókat rebege,
Miközben lelki szemei előtt,
A bankár képe lebege.*

3.

*Valóság és nem
Mese,
Az ifjuhoz visszatért
A kedvese.*

4.

*Sok
Ok
Lehetett erre, de mégis az volt
Az alap-ok,
Hogy ismét megindulnak
A lapok.*

5.

*Hogy mely pályákon működött,
Az ifju és a lány,
Talány,
De az olvasó sejtí talán.*

Magaziner Böske, Gallay
Revü színház — Hejehuja báró (Papp R. felv.)

A Nagy Endre első premierje

Kedden este csupa lelkes ember szorongott a Télikert nézőterén és izgatottan leste, mikor megy szét a függöny, hogy kezdetét vegye a Nagy Endre színházának első előadása. Mindannyian valami különöset, szokatlanul ötletes és érdekes dolgot vártak és nem is csalatkoztak. Bármily sokat ígérő volt a Nagy Endre varázsos neve a kabaré terén, még többet adott a színház első premiérműsora, mely két részből áll.

Az elsőben három szenzációs darab és több nagyszerű magánszám szerepel. Valamennyit Nagy Endre írta s így nem csodálatos, hogy olyan szokatlan nagy sikert arattak, aminőhöz hasonlóra alig emlékszünk. A Vigszínház forró *Molnár* Ferenc premierestéire emlékeztetett ez a hatalmas siker, melyet Nagy Endre az író megosztott Nagy Endrével, a nagyszerű színművésszel, rendezővel és dizlettervezővel. Mert minden, ami a közönség csodálatát és lelkesedését felkeltette, a Nagy Endre munkája, ő írta a darabokat és szanzonekat, ő rendezte a nagyszerű hatású jeleneteket s az ő kivételes tehetségét dicséri a pompás, egészen eredeti színpad, melyet valahányszor csak a függönnyel felhúzták dörgő tapsal dicsért az előkelő premierközönség. Mindent Nagy Endre csinált, csak a zenei részt bizta régi kiváló munkatársára *Nádor* Mihályra, ki mint a színház zeneigazgatója s mint dalszerző egyképen a régi Nagy Endre-kabaré fénykorára emlékeztető stílusban oldotta meg a zenei rész feladatait.

A szöveg részben csak egy jelenet való más szerző tollából, a Balassi Bálint verseinek kiválasztásával és egységes munkába való kapcsolásával *Zilahy* Lajost, a kitűnő költőt bizta meg Nagy Endre. Az *őszi revü*, a műsor második része teljesen a Nagy Endre egyéniségének megnyilatkozása. Itt elemében van, mintha csak a régi függöny, régi megértő közönsége előtt állana, olyan biztos érzéssel, fölényes jókedvvel játssza, konferálja az őszi revü jeleneteit, me-

lyek között nincs más összefüggés, mint Nagy Endre briliáns művészete.

Aminthogy Nagy Endre is elmondja a második részt bevezető konferánszében, hogy az őszi revü nem más, mint kabaré, a régi igazi kabaré felújítása. A számok mindegyike egy-egy nagyszerű kabarészám, melyeknek ötletességükön kívül van hivatásuk is, épen mint a régi Nagy Endre kabarének, mely mindig kissé fóruma volt a pesti intelligenciának.

Ilyen kis fiók-parlament lesz ezután az új Nagy Endre színháznak a Télikertben levő ragyogó helyisége is, mert a nagyszerű Nagy Endrét olyan kitűnő fiatal művésznők és művészek támogatják munkájában, mint *Antal* Erzs, *Stella* Gyula, *Szirmai*, *Latabár* Dezső és a többiek valamennyien.

A CENZOR ÉS A SZOKÁS HATALMA. A román katonai főparancsnokság színházi cenzora, dr.

Muresian, akinek előzetekénységét és megértő szívéllyességét már minden pesti színház, mozi és kabaré tapasztalhatta, a minap vendégül látta egyik régi ismerősét, a bukaresti nemzeti színház egyik művészt, aki jelenleg mint főhadnagy katonai szolgálatot teljesít és e minőségben került Budapestre. A beszélgetés során kiderült, hogy a bukaresti színész játszott már magyar darabban is, „A farkas“ bukaresti előadásán ő kreálta Csorost szerepét. *Muresian* dr. erre megleltette a színész-főhadnagynak, hogy vele egy házban, pont az ő lakása alatt lakik „A farkas“ szerzője, *Molnár* Ferenc.

A fiatal színész egyszerre extazisba jött. Neki minden áron meg kell ismerkednie *Molnár* Ferencel, akinek ő régi nagy tisztelője és akit nagyon érdekes embernek tart. *Muresian* leküldött tehát *Molnár*hoz, megengedné-e, hogy egy barátjával tiszteletét tegye és a szívéllyes igenlő válasz után levonult a boldog színész a magyar író otthonába. Több órát töltött a román cenzor és a bukaresti színész *Molnár*nál és *Muresian* másnap színház nem embe- reből álló kis intim társaságban nagy győzte dicsérni a magyar író vendégszeretetét.

— No, és miről beszélgettek? — kérdezte valaki *Muresian* doktort.

— Közölhető — felelte szórakozottan a színházi ügyek rokonszenves cenzora.

Az operaházi szfinkszek Liszt és Erkel szobrai szerződötetésüket kérik

(Mühlbeck rajza)

Ammargana

A *Színházi Élet* szerkesztőségében alakított új társaságnak, az Ammargana-Társaságnak egyre több tagja lesz. Napról-napra szaporodnak új játékkunk hívei és a múlt héten egész sereg embert találtunk, akik kétségbeesetten futkostak ismerőstől ismerőshöz, hogy nem találta-e ki már valaki, melyik névnek anagrammája a „Város! Kell-e rend?” ammargana. Egyelőre még nagyon kevesen találták ki, úgy látszik, ez egyik legsikerültebb ammarganánk, de ma még a játék szabályaihoz alkalmazkodó illetudásunk tiltja, hogy közelebről nyilatkozzunk róla.

Mai feladatunk mindenekelőtt, az, hogy közöljük II. számú ammargana-rejtvényünk hiteles megfejtését, amely így hangzik:

1. Sarkadi Aladár.
2. Szomory Dezső.
3. Mészáros Alajos.
4. Színházi Élet.
5. Csontos Gyula.
6. Simonyi Mária.
7. K. Solti Hermin.
8. Uray Tivadar.
9. Sámson Mária.
10. Rózsahegyi Kálmán.

A megfejtést beküldők között többen akadtak, akiket zavarba hozott a 10. számú feladvány véletlen sajtóhibája. A habozók megnyugtatóására megjegyezzük, hogy a mondatnak helyesen így kellett volna hangzania: „Holmi kaszárnya ég”. Az anagrammák kitalálásában gyakorlott Színházi Élet-olvasók nagy számának azonban — dicséretükre legyen mondva — a sajtóhiba ellenére is sikerült a megfejtés és ismét szép csomagokban kaptuk a leveleket, a megfejtők közül azonban helykimélés céljából megint csak azok neveit

közöljük, akik a II. csoportból a legtöbb ammarganát fejtették meg. Ezek a következők: Székács Béláné, Dr. Novák Ernő, *Mephisto*, Kármán Béla, Litzmann Margit, Czigler Lilly és Irén, Ágasy Béla, *Lejkovits* Ilonka, Grosz Lilly, K. Emmy (Kőbánya), *Fridrik* Margit, *Garami* Géza, az Anagramma-Társaság 120. (zuglói) tagja, *Zimmermann* Erzszi és Ella, *Jung* Ernő, *Hönig* Jolán. Mindezek hatnál több ammarganát helyesen fejtettek meg és így természetesen tagjai lettek az Ammargana-Társaságnak.

Ujabb, szám szerint IV. ammargana-rejtvényünk, mely szintén tíz feladványból áll, a következő:

1. Ó, mi jó kar!
2. Sok árok virít.
3. Ó, birság ezer K!
4. Ál zenészi hit.
5. Számos gaz éri.
6. Rucási Kunó.
7. De erős film.
8. Cefrén elrámol.
9. Dóri fekke ir.
10. Icu jaj, dob!

Harmadik ammargana-csoportunk megfejtőinek névsorát legközelebbi számunkban közöljük, a IV. csoport megfejtésének beküldési határideje pedig október 2-ika.

Az első kiténtetett táncművész Farkas József volt. 1825-ben a koronázás alkalmából 500 forintot kapott I. Ferenc királytól, mert nagyon tetszett neki a lábujjhegyen bemutatott tánca.

*

Az első tetszésnyilvánítást a múlt század első éveiben a „fóra!” és „bravó!” kiáltással nyilvánította a közönség. Az 1825-iki országgyűlés idején kezdtek a jurátusok „éljenezni” és ugyanakkor a kihívások is gyakoribbak lettek, mert előbb a kihívás ritka megtiszteltetés volt.

Nem megyünk külföldre!... Nem vándorolunk ki!...

A „Lili bárónő” szereplőinek tiltakozása

Valaki tele kürtölte Budapestet azzal a rémhírrrel, hogy legjobb művészeink itt hagyják Budapestet, itt hagyják Magyarországot és részben már el is szerződtek külföldi színházakhoz, részben most tárgyalnak ilyen szerződtesékek dolgában. Magyarországon nem élhet meg ezután a művész — mondotta a kósza hír — és hangosan példálódzott arról is, hogy a közállapotok, a társadalmi viszonyok olyanok, hogy elveszik minden önérzetes művésznak a kedvét; anél is inkább, mert művész hazája széles e világ és mert a magyar színészeket szívesen fogadják és szívesen látják mindenütt.

De ha szívesen is látják, — ami különben nem csoda, — szükséges-e azért a magyar művészeknek kivándorolniok? Sietünk kijelenteni, hogy a híresztelések tulnyomó része hamis alapon indul és „légből kapott koholmány”. És élénken tiltakoznak minden ilyen kombináció ellen a Városi Színház művészei, akiket a „Lili bárónő” minapi előadásán sorra interjuvoltunk. Péchy Erzsit, aki egyik főrézsze a „Lili bárónő” nagy sikerének, a kulisszák mögött fogtuk el:

— Azt halljuk, művésznő, — szölitottuk meg, — hogy külföldre szerződött.

— Van eszemben! — felelte a primadonna nevetve. Aztán komolyan folytatta: Boldog vagyok, hogy itthon vagyok; boldog vagyok, hogy ezt a szerepet játszhatom. Nézzen ki a nézőtérre. Ma negyvenedszer játszuk ezt az operettet és ma is olyan zsufolt házunk van, mint volt a premiéren. Miért menjek külföldre? Ellenkezőleg, új ambícióval és új kedvvel játszom tovább a Lilit és készülök új szerepekre...

Aztán Vigh Mancihoz intéztünk kérdést:

— Miért szerződött külföldre?

És ő is így felelt:

— Nem szerződtem és nem is szerződöm. Nagyon jól érzem magam itt a Városi Színházban... és még jobban érzem majd magamat, ha még

egy ilyen szerepet játszhatom majd, mint amilyen a Clarisse szerepe a „Lili bárónő”-ben...

A kis Palásthy Irén kacagva mondotta:

— Hát igen, hívnak Bécsbe és hívnak Milanóba primadonnának; de nem megyek innen, amíg itt szívesen látnak!

Galetta Ferenc büszkén vett elő a zsebéből egy iv papirost.

— Itt a bécsi szerződés, — mondotta, — de miért hagynám én itt Budapestet és a Városi Színházat.

Sziklai József bevallotta, hogy ő bizony elszereződött; de — már vissza is szerződött és nem megy se Bécsbe, se máshová.

Sik Rezső és Sziklai Jenő boldogok, hogy részesei a „Lili bárónő” rendkívüli sikerének és tagjai a Városi Színház nagyszerű együttesének. Nem mennek ők innen el, nem, nem, nem; még az erősöknek se engednének e téren.

Stephanidesz Károly, a Városi Színház karnagya csak ennyit mondott:

— Igazi művész a sülyedő hajót sem hagyja el; hát még egy olyan hajót, amely teljes díszben, nagyszerű pompában jár a siker tengerén...

Amint így jártunk-keltünk a kulisszák mögött, egyszerre csak Kerényi Gabival találkoztam, aki belátogatott ez estén a színházhoz.

— Igaz, művésznő, — szóltam hozzá, — hogy külföldre megy?

— Jaj, ugy megijedtem, — mondotta ő, — hogy azt kérdezi tőlem: „igaz, művésznő, hogy férjhez megy?” Mert hetek óta ezzel a kérdéssel ostromol mindenki. Hát lehet, hogy ebből lesz valami. De elmenni innen, elmenni Budapestről, elmenni Magyarországból — miért?

És nevetve hagyott faképnél!

Hát így fest a külföldre szerződésék ügye a Városi Színházban. És így fest körülbelül mindenütt a pesti színházakban, ahol olyan sokat beszélnek most erről a kérdésről.

Pippó

Uj kabaré Budapesten

Megnyilik a Fővárosi Kabaré

Budapest, ez az ezer földrengésen és világkatasztrófán keresztülment javíthatatlan színházváros október első napjaiban új színházzal gyarapodik. A Fővárosi Orfeum épületében ekkor nyílik meg a főváros legújabb és talán legszebb kabaréja.

Ki ne emlékeznék a gyönyörű „Pavillon Mascotte” helyiségeire, hol a nagyszerű Cremant Roseé és a sok-sok kis táncosnő valósággal Páriszt varázsolt éjszakai életünkbe? Alig van fiatalember Pesten, aki legalább egy rövid nótácskát ne huzatott volna a Fellner és Helmer tervezte ragyogó mulatóban. A pesti boldog szalmaözvegy és az idetévedt külföldi első utja mindig idevezetett. Nagyszerű üzlet volt mindig ez a kis pazar kalitka és ime Keleti és Ribner igazgatók nemes ambíciója és ritka áldozatkészsége most mégis száműzte a Fővárosi Orfeum épületéből a világhírű kis mulatót. A mai száraz, minden poézistól és romantikától mentes materialista korban valósággal meghatározó Keleti és Ribner igazgatóknak ez a meglepően erélyes, előkelően nagyuri gesztusa. Páratlan gavallérok módjára feláldozzák a tetemesnek kinéző anyagi hasznot... a nivóért!

A kabaré tervezőjét *Forgó*-nak hívják. Még fiatalember, de máris egyike a legkiválóbb építészeknek. Meglepően izléses munkát végzett, ami nem is csodálható, hiszen a híres Fellner és Helmer cégnek volt hosszú ideig a tanítványa. A nagyszerű mesterekhez méltó a fiatal tanítvány, mert olyan gyönyörű helyiséget varázsolt a régi mulatóból, hogy szakértők is csudájára fognak járni. Az elefántcsontszínű falak dus aranyozása és a biborbokát selyem tapéták csodálatosan meleggő és intimmé teszik a külömben is remek architektúrájú termet.

A kényelmes bársonyszölyék félkör alakban vannak elhelyezve az intim páholsorok alatt. Az előcsarnokban elhelyezett gyönyörű festmények *Gellért* Imre művei, aki a fiatal festőgeneráció egyik sokat ígérő talentuma. A dohányzóban művészi karrikaturák mulattatják majd majd a szünetek pihenő publikumát. Rejtett világítás és süppedő nehéz szőnyegek teszik még barátságosabbá és előkelőbbé a pazar kis színházat, amelynek művészi vezetése is a legjobb kezekben van. A vezetést ugyanis kiváló, ötletes szakember vállalta: *Harmath* Imre, aki egyike legnépszerűbb és legtöbbet termelő színpadi íróinknak.

Harmath Imre olyan társulatot és olyan szerzői gárdát szervezett, hogy nem csodálnók, ha Budapestnek ez az egyik legfinomabb és legszebb kis színháza a közönségnek valóságos bucsujárárhelyévé válna. Még ma friss festékszag terjeng a gyönyörű színházacszkában, de néhány nap múlva már kipirult arcú közönség tapsol majd a finom, irodalmian nivós műsorok, a pompás társulatnak és főleg Keleti és Ribner igazgatóknak, akik ilyen nagyszerű ajándékkal lepték meg Budapest színházi közönségét.

Az első szintügyi bizottság megalakult 1795 április 14 én.

Az első szintársulat feloszlott: 1796 április 10 én Pesten.

Az első magyar énekesnő Czagányiné Simonyi Julianna volt. Szép hangjáért mindenütt kedvelték. 1809-ben tagja volt a Vida László intendánsága alatt magyar társulatnak Pesten. 1825 után lelépett a pályáról.

Ismét virul a Muskátli

A dal és a tréfa kedves kis otthonai, — a vörös fürgeteg után — lassanként újra kinyitogatnak. Persze most már nem az uniformizált vörös liberárián, hanem külön-külön, mindegyik a maga kedves színeit, sajátos és egyéni poézisét, a maga arculatját és a maga köntösét mutatja meg. Kedden este nyílt meg az **Andrássy-ut** és **Csengery-utca** sarkán a népszerű, finom kis bonbonière, a **Muskátli Kabaré**, Budapest egyik legkedvesebb és legotthonosabb kis kabaré-színpadja, válogatott új gárdával és parádés nagy műsorral. Régi törzsközönsége örömmel és szeretettel üdvözölte a miniatűr színházat, ahol tavaly annyi meleg, hangulatos, szép estét tapsolt és kacagott végig.

Nagy műsorral nyitott a **Muskátli Kabaré**, mintha már decembert írának, amikor minden színház, minden kabaré gondosan tartogatott szezon-slágereivel szokott kirukkolni. Tizennyolc elsőrangú műsorszám áll a háromórás programon. Az est eseménye Lovászy Károly *„Jó éjt asszonyom!”* című meglepő kis drámája, s a kis dramolett külön nevezetessége, hogy **Berky Lili**, az ünnepelet primadonna egymásután három női figurát alakít a darabocská keretein belül. Félóra alatt perdül le a rendkívüli produkció. E félóra alatt **Berky Lili** három egészen különböző női alakot kreál: egy finom urhölgyet, egy szabadszájú éjszakai tündért és egy halk, őszhajú matrónát. A darabnak egyébként külön kis regénye, hogy premier előtt két nappal — még nem volt készen! Hétfőn délelőtt *lediktálta* Lovászy mester a Muskátli irodájában az egész félórás terjedelmű dramolettet. A friss kéziratot még meg se száradt a tinta, már futottak vele a színpadra, ahol izgatottan várta **Berky Lili** vel élén az együttes.

— Lehetetlen holnap estig kiszerepezni, be-tanulni, ruhákat elkészíttetni, bepróbálni, tudni a darabot! — jelentette ki **Berky Lili**.

— Muszáj! — mondta **Beck** direktor.

— Próbáljuk meg, hátha megy! . . . — indítványozta **Gózon Gyula**.

Az együttes összeült. Délelőtt, délután, este, éjszaka, lázasan folyt a próba. Másnap reggel 7 órakor már újra együtt ültek a színpadon. Egész nap, szünet nélkül tanultak. Estig elkészültek a kosztümök. És este falrengető taps, tiz-tizenöt kihívás honorálta a bravuros munkát, amelynek részesei: **Iványi Dezső**, **Ihász Lajos**, **Mészáros Alajosné** derekasan állták meg helyüket a primadonna mellett.

Másik nagy sikere a műsornak **Willner jelenete**, a *Főpróba*. **Iványi** és **Gömöry Vilma**, a társulat drámai hősnője játsszák, nagyon nagy hatással. Egy színész-pár furcsa versengéséből szövődik a váratlan trükkökben gazdag kis jelenet meséje. Szünni nem akaró hahota kíséri **Lovászy „Vege a blokádnak, urak!”** című kacagató utcai jelenetének minden kiszólását. **Solymossy Sándor** a Muskátli új komikusa, mint utcai kukorica-áros, **Ihász Lajos**, az új bonvivant, mint cipőfüző-árosító, **Gergely Lajos**, mint öngyújtó-kikiáltó, **Iványi** mint detektív, **Gózon Gyula** egy ifju aszfaltlovag gavallér szerepében mutatkozik be. Nagyon szép sikere van a bohózatban **Radó Terinek**, a Muskátli ujonnan szerződött, csinos, kedves kis naivájának. A *„Nehéz beteg”*-ben, **Mihály István** kitünő tréfájában **Solymossy** és **Szűcs Nelli**, az *„Éljen a kegyelmes ur”* c. **Békeffy**-tréfában az egész együttes szerez friss tapsokat. Különösen nagy a tetszés **Lovászy „Ma, holnap, tegnapelőtt” c. elmés szatírája alatt. Két ifju titán találkozik a **Petőfi-szobor** előtt és a vita végét, hogy melyikük különb zseni, a talapzatról leszálló **Petőfi Sándor** dönti el. Ő aztán eldönti! . . .**

Magánszám, kuplé, dal, próza, sanzon egymást követi a dus programmon. **Lovászy Somlyó Zoltán**, **Harmath Imre**, **Békeffy László**, **Emőd Tamás**, **Csendes Géza**, stb. irták a dalok szövegeit, amikre **Nádor Mihály**, **Reményi Béla**, **Bertha István**, **Losonczy Dezső**, **Buday Dénes** szereztek szebbnél-szebb muzsikákat. Nagyon mulattató **Gergely-Solymossy** vásár-csarnok-duettje. A szólókban **Berky Lili**, **Gózon Gyula**, **Donáth Aranka**, **Szűcs Nelli**, **Solymossy Sándor**, **Radó Terike**, **Mészáros Alajosné**, **Gergely Lajos** brilliroznak.

Közel 3 óra hosszat tart a pompás műsor, aminek legnagyobb dicsérete, hogy pillanatra se lopózik be az intímus kis színházba a szürke unalom, egész előadás alatt. A darabok kiállítására izléses, mutatós, minden darabocská külön interieurt kapott. Az első esték válogatott uri közönsége nem győzött tetszésének és elismerésének zajos tapsokkal, sokszori kihívással, derült hangulatával és ki-kihangozó kacagásaival eléggé elegendő módon kifejezést adni.

Csak arra hat a műtárgy, akiben van finom érzés és fantázia. Mindakettőre szükség van a művésznek is, a nézőnek is, csak különböző mértékben.

Eugène Delacroix.

Lili Báronő

OPERETTE 3 FELVONÁSBAN
SZÖVEGÉT IRTA: MARTOS FERENC ZENÉJÉT MUSZKA JENŐ

HARMADIK FELVONÁS.

A löversenytéren elegáns turfalakok, zsekék, lovaszfiúk járnak.

1. jelenet. Közönség, Kondor, Barna.

Barna. Hallja, Kondor ur, miért ordította maga folyton „Szélvészt“ a fülembé, mikor tudom, hogy „Menyecskére“ tett?

Kondor. Mert rossz kibic vagyok, Barna ur! Nem vagyok bolond, hogy magamnak kibicélek! Azért drukkoztam magának, hogy az enyém jöjjön be!

Barna. Pffuj! Szerencséje, hogy a magáé se jött be, máskülönbén megtanítanám tisztességre! Többé szóba se állok egy ilyen alakkal! (Otthagyjá.)

Kondor. Kérem részemről a szerencse. (Jegyzetébe merül.)

Barna. (Kerülgeti, nem tud ellenállni a kíváncsiságnak.) Most mire tesz?

Kondor. Táltosra!

Barna. Kondor ur, maga egy ravasz! Azt mondja nekem, hogy Táltosra tesz, hogy én azt higgyem, hogy nem Táltosra tesz. Pedig maga mégis Táltosra tesz!

Kondor. Talán Tündérre tegyek?

Barna. Miért ne? Azt mondják, ez az új istálló nagyon jó formában van!

Kondor. (Lenézően.) Captain Lili! Ki az a Captain Lili?

Barna. Nem tudja? Egy brazilai bórkereskedő!

Kondor. Menjen bort árulni! Mit akar egy ilyen versenyben, ahol Illésházy lovak futnak? (Elmennek jobbra.)

2. jelenet. Malomszegi, Lili, Emma.

Lili. (Emmához.) Hozd el az autóból a messzelátómat!

Emma. Igenis, bárónő! (El.)

Lili. Nem és nem! Azért sem megyek ki a kastélyból, ha százszor is visszafizette az árát! És egyáltalán miféle impertinencia az tőle, nekünk fizetni!?

Malomszegi. Joga van rá, Lilikém drágaságom. Kikötötte, hogy féléven belül visszaválthatja a birtokot. Képtelenségnek tartottam, hogy ez a tönkrement egyén ki tudjon engem fizetni! Hozzá alig három hónap alatt! Persze, örökölt!

Lili. Csak azért örökölt, hogy engem bosszantson! Sirni tudnék mérgemben. (Nya-

fogva.) Meglátod, papa, a nagy stipt is elnyeri előlem, csakhogy bosszantson!

3. jelenet. Előbbieket, Frédi.

Malomszegi. Ugyan kérek! Amennyivel különb a te „Tündér“-ed, mint az ő „Táltos“-a! És Táltos különben nem „fitt“.

Lili. De Pepi gróf lovagolja!

Malomszegi. A te Stánci báród különb lovas!

Lili. (Átmeleg jobbra.) És mégis Táltos nyeri! Meglátod, hogy Táltos nyeri, papa!

Frédi. Litike, képzelje . . . Oriási . . . nem is hiszik el!

Lili. Mi történt?

Frédi. Örömhír!

Malomszegi. Mi az az örömhír?

Frédi. Eppen most tudtam meg. A barátom mondta, Pontrezina márkí, az olasz arisztokrácia kimagasló tagja, akit be is fogok mutatni Lilinek — ő mondta, hogy Táltosnak . . .

Malomszegi. Mije van Táltosnak?

Frédi. Mije van? Mije nincs!

Malomszegi. Hát mije nincs neki?

Frédi. (Diadalmasan.) Lovasa!

Lili. (Meglepetve.) Hát Pepi gróf?

Frédi. Részeg!

Lili. Honnan tudja?

Frédi. Most mondta a barátom Pontrezina márkí. Mindenféle stafétákat küldtek Pepi gróf után végre a kaszinóban találták meg az asztal alatt. Most is ott hortyog. Minthogy pedig már szabad ulovas nincs, ennél fogva Táltos kiesett a versenyből! Aki Táltosra tette a pénzt, mintha már el is vesztette volna! Mit szólsz ehhez, papa?

Malomszegi. (Savanyuan.) Borzasztóan örülök neki, ép most fogadtam meg Táltost 5000 koronával. De regresszálom magam, gyerünk a bukihoz . . . (El Frédivel.)

4. jelenet. Lili, 6 gavalér és Belényesi gróf, Bonczhiday báró, Szepesfalvi gróf.

Belényesi. Captain Lili, fogadja gratulációnkat!

Bonczhiday. Táltosnak nincs lovasa, tehát Tündéré a verseny! Eljen Captain Lili!

Lili. De uraim! Igazán nem érdemlem!

Szepesfalvi. Ellenkezőleg, bárónő. Sokkal többet érdemelne. Megérdemelne, hogy mindnyáján leboroljunk a lába elé!

Gavallérok. Ugy van! Éljen!

Lili. Tudják mit, uraim? Várják meg, amíg asszony leszek és akkor legyen szerencsém!

Gavallérok. Éljen!

Quintett.

Lili. Mi kell a férfiaknak?

Nem lány, de asszony-ajkak
Forrók, csókosztogatók!
A lány csak szép ígérlet
Az asszony csókra érett,
Jobban tudja, mi a csók.

Gavallérok, bárók, gróf:

Szerelmi téren
Kincset akkor ér a lány
Ha asszony lesz belőle, kérem!

Lili. Csók nem is igaz ám

Ha nem tüzes asszonyi ajk amely adja!
Lány csókja halavány,
Az asszonyénak izletesebb a zamata!
Szép asszonyok a csókművészek,
Jól kezelik a lépesmézet
Egy menyecske, ha kacér,
Magába száz csitri lánnyal felér!
Nem illik lánynak lenni
De illik eltemetni
Jóvá tenni a hibám:
Majd hallaniak felőlem,
Ha asszony lesz belőlem,
Asszony, asszony, hamar ám!

Gavallérok. A lányka hozománya biztató,
De csókra csak menyecske

[izgató,
Szerelmi téren
Kincset akkor ér a lányka,
Ha asszony lesz belőle kérem!

Lili. Csók nem is igaz tán stb.

5. jelenet. *József, Frédi.*

(Bal hátulról jönnek karonfogva.)

Frédi. Mondhatom neked márki, hogy ezt nagyszerűen csináltad! Menyasszonyom, a bárónő el van ragadtatva a stiklidtől! Asztal alá inni. Pepi grófot, mondhatom neked, márki, hogy ez egy leisztung!

József. (Feltűnő elegáns, monoklit visel.) Csekélység, kedves barátom. Elég volt neki tiz. (Szünet.) Heidschik. (Szünet.) Üvegje 25.

Frédi. Korona?

József. Forint.

Frédi. (Fizet.) Parancsold márki!

József. (Zsebre teszi a pénzt.) Kérlek, kedves barátom!

Frédi. Most pedig be foglak mutatni menyasszonynak, a bárónőnek, aki ég a vágytól megismerkedni veled. Eppen itt jön. Mit szólsz hozzá?

József. (A belépő Lilire néz.) Saprستي!

6. jelenet. *Előbbie, Lili.*

Frédi. Engedje meg, kedves Lili, hogy bemutatassam barátomat, az olasz arisztokrácia kimagasló . . .

Virágáros leány. (Jön nagy bokrétával a kezében valamivel előbb belépett. Megpillantja Lilit, feléje tart és belevág Frédi szavába, átnyújtja a bokrétát.) A méltóságos bárónőnek.

Lili. Ah! Milyen gyönyörű! (Frédihez.) Látja ez gyöngéd, ez izléses! Köszönöm!

Frédi. Oh, szót sem érdemel!

Lili. De igen! A leitatás és most ez a szép bokréta! (Névjegyet huz ki a bokrétából.) Mi ez? Stánczi báró névjegye?

Frédi. (Félre.) Ajjaj!

Lili. Hiszen ezt a bokrétát nem maga küldte!

Frédi. Lám, lám!

Lili. És volt arca zsebrevágni a köszönetemet?

Frédi. Pardon, én nem tudhattam, hogy névjegy van benne.

Lili. (Megforgatja a névjegyet.) Nini, erre van valami írva.

Frédi. (Sugva Józsefhez.) Az isten is áldjon meg és hozz a nevemben egy éppen ilyen bokrétát! Ötszörös pénz!

József. Gilt! (Elsiet.)

Lili. (Izgatottan olvas.) „Kedves bárónő! Pepi gróf hirtelen rosszullete folytán Illés-házy László Táltosának nincs lovása. Önt imádom, bárónő, de László a klubtársam. Nem tagadhatom meg tőle, hogy Táltost lovagoljam Tündér helyett. Bocsásson meg, kezét csókoló hívének.” (Eldobja, eiszakítja.) Oh, a nyomorult! Táltost lovagolja, Táltost!

Malomszegi. (Már akkor lép be, mikor Lili olvasni kezd és hátul Frédiel beszél, lassan előre jönnek.)

Lili. Papa! Milyen szerencsétlenség! (Sirva borul az apjára.) Táltos nyeti a versenyt!
Malomszegi. Az nem olyan bizonyos! Stánczi báró még kitörheti a nyakát!

Lili. (Dühösen át Frédihez.) És mindennek ez a gyámoltalan az oka! Az ostoba leitatással.

Malomszegi. Lilikém, ő csak jót akart!

Frédi. Hát persze!

Lili. Menjén a szemem elől.

Malomszegi. (Lili után megy.) De Lilikém, elkergetni valakit, mert jót akart.

Frédi. Ez vérlázító!

Lili. És a bokréta?

Malomszegi. (Frédihez.) És a bokréta?

Frédi. A bokréta — tévedés!

Lili. Tévedés?

Frédi. Tudniillik én is rendeltem egy éppen ilyet.

Malomszegi. Na látod, ő is rendelt!

Lili. Azt könnyű mondani. Bizonyítsa be!

Virágáros leány. (Jön bokrétával Lilihez.) A méltóságos bárónőnek!

Malomszegi. Itt a bizonyíték!

Lili. Csakugyan! Egészen hasonló! (Átveszi a bokrétát.)

Malomszegi. Látod, ártatlanul gyanúsítottuk szegényt.

Lili. Sajnálom! (Frédinek kezét nyújt.) Bocsássa meg!

Jelenet a „Lili bárónő“ III. felvonásából

Frédi. (Megcsókolja a kezét.) Lehet-e haragudni magára?

Malomszegi. Csakhogy szent a béke!

Lili. Mi ez? (Névjegyet huz ki a bokrétából.) Illésházy névjegy!

Frédi. (Félre.) Ajjajaj!

Lili. (Olvas.) „Tündér lovasa helyett, cserébe a tündérnek.“ (Borzasztó haraggal.) Kigunyol! (Frédihez.) És ezt a bokrétát küldte maga nekem?

Frédi. Megáll az eszem... Üldöz a végzet...

Lili. Nemcsak eltűri, hogy a menyasszonyát ajándékokkal sértegezzék, hanem még sajátjainak hazudja őket! Pfuj!

Frédi. Becsületszavamra nem tudom elképzelni...

Malomszegi. Pfuj!

Lili. De most betelt a mérték! (Belép Frédihez.) Követelem, hogy elégtételt szerezzen nekem. Követelem, hogy megfenyítse!

Frédi. (Rémülten.) En... Illésházyt? És ha lelövi a fületem, akkor minden rendben lesz?

Lili. Lőjje le maga az övét! Ölje meg!

Frédi. Amiórt egy kis virágot küldött, meghaljon szegény?

József. (Belép, kezében bokréta és Lili felé megy.) Követelem, hogy elégtételt szerezzen! (Megfordul, meglátja Józsefet.) Ki ez?

Frédi. Engedje-e-e-e meg, hogy barátomat... az olasz arisztokr...

Lili. Mit akar?

József. Szabadjon átnyujtanom... Frédi nevében...

Lili. (Ostoba!) (Földhöz csapja a bokrétát és el.)

Malomszegi. (Két kezében a két bokréta, ijedten utána el.)

7. jelenet. *Frédi, József.*

(Szótlanul összenéznek.)

Frédi. Nohát, mit szóls ehhez márki?

József. (Megigazítja monokliját.) Saprísti!

Frédi. Azt mondta neked: ostoba! Pedig először látott életében! Hát honnan tudhatja? Nem igaz? És földhöz vágni ezt a

gyönyörű bokrétát! Remélem, azért nem vagy megsérte?

József. (Felveszi a bokrétát.) Tízszert ötven az ötszáz.

Frédi. Korona?

József. Forint!

Frédi. (Savanyu arccal.) Parancsold kérlek. (Fizet.)

József. Kérlek Kedves barátom. (Zsebre teszi.)

Frédi. Ha igazán barátom vagy, márki, tehetnél nekem még egy szivességet. A menyasszonyom ugyanis azt követeli, hogy fenyítsek meg valakit, aki folytonosan szemtelenkedik velem.

József. Saprísti!

Frédi. Megtehetnéd nekem azt a szivességet, hogy helyettem inzultáld, provokáld és agyonlövöd!

József. Kérlek, kedves barátom!

Frédi. Tehát, először inzultáld!

József. Ötszáz!

Frédi. Aztán: provokáld!

József. Ezer!

Frédi. És végül: agyonlövöd!

József. Kétezer!

Frédi. Korona?

József. Forint!

Frédi. De ha elhibázod?

József. Ha elhibázom 500 visszajár!

Frédi. Forint?

József. Korona!

Frédi. Nehéz ember vagy, márki. De mindegy. Az igazi gentleman nem néz a pénzre. Gyere megmutatom neked, kit fogsz inzultálni, márki.

József. Kérlek, kedves barátom. (Indulnak hátrafelé. Cukrárszűz belépő Clarisset meglátja.)

8. jelenet. *Előbbie, Clarisse.*

Frédi. (Józsefhez.) Nézd!

József. Ez az?

Frédi. Dehogyan?

Clarisse. (És reveszi Frédit.) Nini a boldog vőlegény!

Frédi. Engedje meg, bájos művész, hogy bemutassam barátomat, Pontresina márkit, az olasz arisztokrácia kimagasló tagját.

Clarisse. Nagyon örvendek! (Félre.) Hol láttam ezt az arcot?

József. (Félre.) Nem ismert meg!

Clarisse. Milyen szép bokrétája van, márki ur!

József. Az Öné. (Átnyújtja.)

Clarisse. Oh köszönöm! Igazán szeretetre méltó!

Frédi. Tudniillik ez az én bokrétám. A márki az én megbízásomból vásárolta.

Clarisse. Szóval visszaköveteli?

József. Smucig!

Frédi. De bocsánatot kérek...

Clarisse. Fél, hogy megtudja a menyasszonya!

József. Gyáva!

Frédi. Pardon! Ha vőlegényed is vagyok, azért magát tartom a világ legimádandóbb teremtsének!

József. Nem érdemli meg, hogy e búbajos szemek rápillantsanak. (Hátra löki Frédit.) Pillantson méltóbb helyre művész. (Kijeszíti a mellét.)

Clarisse. Lám, lám! A márki milyen csintalan! (Kezével József állát simogatja.)

József. (Előkelő nyugodtsággal.) Csiklandozzon csak csiklandozzon!

Clarisse. (Félre.) Hol láttam ezt az arcot?

Frédi. Kijelentem, hogy ez a kacérság felháborító! Ne feledd el, amit ígértél nekem!

Duett:

József. Ide nézzen kérem szívesen
Sohse volt még egy ily híve sem
Sohse járt még netebb
És születtebb — ur nagysád után
Clarisse. Ah istenkém, ön ugyebár
Igazi mágnás, nemde?
Főuri csemete, szívem tisztelete —
[őnre vár!]

József. Izlése kitünő látom
Nem tréfa a nagy rang, nem ám
Egy gróffal az u'cán végigmenni
Gyönyörű dolog, egyáltalán!

Clarisse. Kék vér a sikernek titka
Ezt várod egy élten át
Manap egy finom ur roppant ritka,
[fogd meg tehát.]

Együtt. Ha a nő grótot lát címerest
Beleszédül mindjárt egyenest
Belecsuklik hangja
Ily fené rangba
És a gróf az se rest
A pillantása csupa góg
Finoman egyet raccsol
Nincsen vele hiba
Jaj de szeretik a drága nők!

Clarisse. Kitanitnom nem kell ugy-e önt?
Szerelemben szintén ami dönt:
Hogy a kissé fáradt öskoronának,
[ága van kilenc.]

József. Mit térés és mit tagadás sikerem
[irtó sok van.]

Annyi szívre tapos rangod
Hogyha magas, nem pihensz.

Clarisse. Ugy izgat a kérdés engem —
A főuri csók minő?

Oh grófi bajusz és grófi ajak
Csak azért epedez minden nő.

József. Köznapi halandó véged
Csak grótot óhajt a nő

Hülye vagy kopasz és, az már
[min'egy, a győztes 3.]

Együtt. Ha a nő grótot lát stb.

9. jelenet. Gróf, József.

Gróf. (Körülnéz, keres valakit. Majd levelet vesz elő zsebéből és gyöngéden nézi.) A kezírása! Végre az első fonál. De most körülköztölek, megbilincsellek, szabadon többé nem éreztek, gonosz, makrancos, édes gyönyörűségem!

József. (Fütyürészve jön.)

Gróf. Nini! (Nagy meglepetéssel.) Te vagy az József?

József. (Meghajlással.) Méltóságod éleslátása esalhatatlan!

Gróf. Mit csinálsz itt?

József. Felcsaptam mágnásnak. Hat hete úgy élek, mint a többi gróf!

Gróf. Smakkol legalább?

József. Mon Dieu! Azelőtt is mágnások között éltem, most is. Az egész különbség csak annyi, hogy most: visszategyzem őket!

Gróf. Oriási! És a gazdag párti?

SIK REZSŐ

József. Sapristi! Nem várhatok rá tovább. Birtokaim elusztak a versenyen!

Gróf. No hallod, ez hamar ment! Hát most mi lesz veled?

József. Sok mágnás barátom van. Majd valamelyikhez beállok inasnak.

Gróf. Tudod mit? Visszajöhetsz hozzám.

József. Hogyan? Méltóságod abban a helyzetben van, hogy... ilyen drága komornyikot?...

Gróf. Örököltem!

József. Ah!... Engedje meg Méltóságod, hogy szerencsekivánataimat fejezzem ki... (Meghajolva.) az új komornyikjához!

Gróf. (Nevetve.) Készönöm! Mikor állsz be?

József. Ha méltóságod nélkülözhetne holnapig... ugyan ma este egy lovagias ügyet kell még lebonyolítanom... a kaszinóban...

Gróf. (Mint fenn.) Gyere hát holnap! Szervusz! Otthagyjá.)

József. Szervusz! (Kliigazitva.) Bocsánat méltóságod a szokás hatalma! (El.)

10. jelenet. *Gróf, Lili, majd Emma.*

(Lili a cukrászdából jön.)

Gróf. (Nevetve néz József után. Aztán visszafordul és szemközt áll Lilivel.) Megkaptam a sorait, bárónő. Beszélni kíván velem?

Lili. Igen elhatároztam, hogy magam intézem el Önnel számadásomat. Ez egyszerűbb, gyorsabb és gyökeresebb! Ön állandóan üldöz; menyasszony létemre virágajándékokkal halmoz el?

Gróf. Nem képzeltem, hogy ezért megharagszik...

Lili. (Ingerülten.) Haragszom érte! Mert illetlenség! És mert tudom, hogy csak boszszantani akar vele! Ugy, mint a birtokkal is, amelyet visszavásárolt a papától, csak-hogy az enyém ne legyen. És mint Stánczi báróval, akit elvett tőlem, csak-hogy Tündérnek ne legyen lovasa!

Gróf. Teszek egy ajánlatot, bárónő. Ha elfogadja, egy füst alatt visszakapja a lovast is, a birtokot is.

Lili. (Felháborodva.) Ah! Van bátorsága azok után, ami köztünk történt!

Gróf. Azok után is szeretem!

Lili. (Felnevet.)

Gróf. Igenis, szeretem! Attól a perctől kezdve, hogy először megpillantottam! És nem nyugszom addig, amíg az enyém nem lesz! Érti? Szeretem!

Lili. És magának higgyem el ezt? Magának, aki mulatott rajtam — a barátnőjével?... Azon este véletlenül kezembe került egy fényképe.

Emma. (Hozza Lili gukkerjét.)

Lili. Csinos verset írt rá! A szívnek nincsen köze a futó kalandhoz. Csupán a vér az — amely kalandra visz! Azért, hogy néha-néha ékalkandoz; Lászlója mindig az öné! Clarisse!

Gróf. De hiszen ez borzasztó félreértés. Azt az arcképet négy évvel ezelőtt adtam Clarissenak! Azóta régen semmi közünk egymáshoz!

Lili. Ezt könnyű mondani!

Gróf. De hiszen csak meg kell nézni a dátumot rajta!

11. jelenet. *Voltak, Emma.*

(Belépett, figyel a beszélgetésre, most szépegni kezd.)

Lili. (Észreveszi.) Mi bajod, Emma?

Emma. Az arckép... istenem!...

Gróf. Hol az arckép?

Emma. (Közel a siráshoz.) Sajnálom ott hagyni a földön... hát fölemeltem és... és eltettem... és... és... (Bögve.) mindig magamnál hozdom. (Kiveszi a bluzából.)

Gróf. (Kikapja a kezéből.) Ez az! (Lilihez.) Most nézze meg a dátumot! Nézze!

Lili. Csakugyan... Négy éve!

12. jelenet. *Előbbiek, Clarisse, Frédi, József.*

(Jönnek jobb hátulról.)

Frédi. Itt van végre! (Lilihez.) Most nézze meg, hogyan áll boszút egy gentleman a menyasszonya sértegetőjén! (Józsefhez, a grófra mutat.) Márki! Inzultáld!

József. (Siet a gróf felé.)

Gróf. (Egy lépést tesz József felé, botját nyújtja.) Vidd haza, József!

József. (Attaja a botot, mély meghajlással.) Igenis, méltóságos ur! (Elmegy.)

Frédi. (Elképedve.) Ki volt ez?

Gróf. Az inasom! (Háttra megy.)

Lili. (At Frédihez.) Szégyelje magát!

Frédi. Bocsánat, végre is a vőlegénye vagyok!

Lili. Már nem! Itt a gyűrűje! (A gyűrűt lehuzza az ujjáról és oda adja Frédinek.)

Frédi. Mi stornirozza az eljegyzést? (Szünet. Szentelenül.) Igy is jó! (Clarissenak nyújtja a karját.) Szabad kérnem!

Clarisse. (Kacéran belekarol Frédibe.) Maga kis pillangó. (Ringó járással ellejtenek a cukrászdába.)

13. jelenet. *Lili, Gróf.*

Gróf. Remélem most belátja, milyen nagyot vétett ellenem? Büntetésből is megérdemli, hogy a feleségem legyen! Igaz?

Lili. Nem!

(Kívül csöngetés; fogadóok minden oldalról jönnek — a totalizátor-bódéhoz, aztán elhelyezkednek a korlát mellett, a stewardok felmennek a bírdó páholyba.)

Gróf. És miért nem?

Lili. (Erősen hangsúlyozva.) Mert — nem szeretem Ön!

Gróf. Ez baj! Sulyos baj! Mert hát ilyenformán a bárónőnek le kell mondania róla, hogy Tündér részt vehessen a versenyben. (Felhúzzák a piros-fehér-zöld zászlót.) Nézze már künn vannak a lovak a startnál. De még mindig nem késő! Higgye el, hogy én boszorkánymester vagyok és még most, az utolsó pillanatban is tudnék segíteni, ha csak egy icpicit szeretne!

Lili. Nem és nem! Azért sem!

Gróf. Azért sem? Akkor hát, Isten áldja, bárónő!

Lili. Isten áldja!

Gróf. (Indul; megáll; és aztán gyorsan el.)

14. jelenet. Lili, Malomszegi, Közönség, m. Gróf.

Malomszegi. (Jön.) Lilikém, drágaságom, jól teszed, hogy nem nézel a pályára, mert megszakad a szived!

Lili. Tudom, a lovak már künn vannak a starton.

Malomszegi. Csak Tündér busul egyedül a boxjában! Ha elgondolom, hogy ezt a versenyt neked kellett volna megnyerni és most illésházy nyeri!

Lili. Oh, hogy gyűlölöm ezt az ember!

Malomszegi. Majd a vőlegényed megtáncoltatja!

Lili. Hja, te még ott tartasz, papa? Frédi már nem a vőlegényem. Olyan pökhendi hangon beszélt rólad, hogy nem tudtam tovább tűrni. Visszaadtam a gyűrűjét!

Malomszegi. Lilikém, drágaságom, csak ne izgasd magadat, inkább dobjal ki még egy pár vőlegényt!

(A színenék ezalatt megtelt közönséggel, mind székeken állnak és jobb háttér felé néznek, egyszerre zajongani kezdenek)

Lili. Micsoda láрма ez?

Malomszegi. Tűrelmetlenek már. (Felsiet a cukrászdába.) Sokáig késik a start!

Lili. De vajjon miért?

Malomszegi. (Feláll egy székre.) Mert az egyik elkésett. Látod? Csak most ért ki a starthoz!

Lili. (Színtén feláll egy székre.) (Mindjárt meg lesz!

Egy ur. Start!

Közönség. Start! (Csöngetés.)

Lili. Gyerünk haza, papa!

Egy ur. Táltos lemaradt!

Második ur. Ne féltse Táltost... Látja, már elől van.

Malomszegi. Nem akarod megvárni az eredményt?

Lili. Nem, nem akarom látni a diadalát!

Malomszegi. Legalább nézzük meg, ki vezet?

Lili. Hát ki vezet?

Malomszegi. (Nézi gukkerrel.) Hát ki vezet? Táltos!

Második ur. Nekem meg van! (Tikettét mutogatja.) Mindjárt ugranak —

Mind. Hopp!

Egy ur. Egyik elbukott!

Malomszegi. (Izgatottan.) De mi ez? Mit látok? Ott mindjárt Táltos mögött: lila test, zöldsárga szalag és sapka!

Lili. (Látcsóvel nézi.) Ó az! Tündér! Előre, Tündér!

Malomszegi. Utolérte Táltost, már két hosszal vezet, bravó Stánczi!

Egy ur. Tündér nyeri a versenyt!

Lili. Az nem Stánczi! S'ánczi kisebb és másképen ül.

Malomszegi. Kicsoda hát?

Lili. Nem tudom... de akárki... ha győzünk megcsókolom!

Malomszegi. En is! Tündér! Tündér? (Általános zsvaj, üvöltözés, „Tündér“ és „Táltos“ kiáltások! Csöngetés.)

(A lovak most futnak el a korlát előtt, a legnagyobb foku az izgalom, ordítás, egy-

szerre mind otthagyja a korlátot, ami jelzi, hogy vége a versenynek, szaladnak a totalizátorház.)

Harmadik ur (Ki a cukrászdában a széken áll, lejön, kivesz a zsebéből egy tikettet és átmeleg boldogan a színen.) Nem is tudtam, hogy Czaptájn Lili ilyen jó istálló!

Lili. (Boldogan leugrik a székről, lejön a cukrászdából.) Három hosszal első!

Malomszegi. (Utána megy le.) Captain Lili gratulállok! (Kívül csöngetés, felhúzzák a vörös gömböt. Allright.)

Gróf. (Lili dresszében.) A nép éljenzi, besiet.

Malomszegi. Lilikém! Ime a lovasod!

Lili. (Boldogan a grófhoz szalad, de nem tudja, hogy László — a lovas.) Megcsókolom! (Megcsókolja.) Csak a csók után veszi észre, hogy kit csókoit meg.) Maga az?

Gróf. (Gyöngéden.) Haragszik?

Lili. (Fejét a gróf mellére rejtve.) Megint kijátszott!

Malomszegi. Mi ez?

Gróf. Ha nincs ellene kifogása: elje yzés. Mind. Eljeneznek. (Vége.)

ÉRDEKES KÖNYVEK

Megrendelhető a „Színházi Élet“ boltjában, VII., Erzsébet-körút 29.

REGÉNYEK:

Bársony: Az erdő könyve	9.— K
D'Annunzio: A gyönyör	25.— K
Harsányi Lajos: Az óra egyet üt	8.— K
Harsányi Zsolt: Shakespeare a Nyujorkban	14.— K
Gerhard Hauptmann: Atlantis	18.— K
Laczkó Géza: Német maszlag Török Afium	27.— K
Ladányi János: Milliók megváltója	4.— K
Miskolci Henrik: Gióriás asszony	12.— K
Péladan: Egy az egyel	18.— K
Ráskai: Csodamajom	14.— K
Szenes Béla: A meztelen táncosnő	12.— K
Szenes ember: A zöldbőrű primadonna	5.— K

SZINDARABOK:

Barta Lajos: Örvény	9.— K
Emőd Tamás: Ferenc József ládájából	7.50 K
Eötvös Károly: Bóthók uram szerencséje	6.— K
Fenyves Samu: Mátyás	12.— K
Ikay Pál: A bűnös	6.— K
Kisbán Miklós: Az erősebb	5.40 K
Kotzebue: Akellemetlen vőlegény, bohózat	4.— K
Lakatos László: A császár partra szállt Lengyel Menyhért: Sancho Panza ki- ralysága	9.— K
Moly Tamás: Az igazi élet	6.— K
Szomory Dezső: Matuska	9.— K

ELBESZÉLÉSEK:

Garamszeghy Sándor: Szibéria	8.— K
Ráskai Ferenc Mai témák	12.— K
Hegedüs: Pézsmaszagu ember	7.50 K
Peterdy: Regéci boszorkány	10.— K
Orbók Attila: A söröző halott	6.— K
Krudy Gyula: Tótágas	12.— K

Ti mit tudjátok?

I.

Te: — aki öntelt, gögös mosollyal elterültél egy rejtett páholy csöndbe-halkult mélyén, — vagy kéjes vízióval lopva szenderültél a szép szomszédnő habhátrű nyakszegélyén;
Te: — aki monoklid felett csak lenézve nézted Ophélia vagy Desdemona izzó vergődését... aki Shylock sirámát már előre idézted és Don Carlos-szal együtt zokogtad minden

[jelenését, —

Te: — aki színházba jöttél az unt csókok után s csettintve merengtél a szöke naiván és sunyin-

[után...]

Te Ur: — aki színházba vad orgiákért mész, Mit tudod te, mit jelent az, hogy: —

színész!

II.

Te: — aki a diákpadból szent akarással szöktél Thalia csabos-varázsos templomcsarnokába, — S papjainak tárt kalappal áhítva köszöntél, mert sírodig kísért a rivalda kába illata és fitkon-édes, zenés, folytott fénye; — tudod-e te, hogy milyen valami más világ a színpad, mint az élet egyhangú, sivár regénye...? Aki voltál a gyalázat szakadt, tört virága te szegény: — akinek a fájás egy röpke jajba

[vész:

Mit tudod te, mit rejt e könnyű szó: —

színész!

III.

Te ifjú: — aki vágyaid a szép szubrett felé

[viszed, —

te lány: — aki álmaidba fűzöd a karcsu

[bonvivánt, —

te tamás: — aki Bohémia bogáncsait nem

[hiszed, —

ti mind: — akik telt torokkal zengitek az

[Evvivat: —

te írő: — aki a szók formáját furod, faragod, —

te Piktör: — aki fested a tavaszt, a nyárt,

[a színt, —

te Isten: — aki hunyt szemekkel kivetett-haragod sulyában dobod le rájuk az összes földi kint...

Ti mind: — kiket „ő” rikongat, kacagtat,

[megigéz: —

Mit tudjátok ti, mit takar e léha szó: —

színész!

IV.

De te: — aki elfested a bunak béna ráncát, hogy vig duhajban lássék a sárga bánat; — aki beretva-élen lejtéd a halálnak árnyék-táncát, míg vig-gnókok vigyorognak hátra s utánad...

Te: — aki északtol-délig és keletről-nyugatnak nyögöd a komédiások szent-kálváriáját...

és mégis... mégis vernek és rugnak és ugatnak,

akár az élet utolsó, részeg, rongy rimáját...

O! csak te tudod „mi az” — hol megfagy az

[ész! —

! csak te tudod:

szegény, letört, felejtett vén színész!

BOROSS ELEMÉR

Megcsinálok a világbékét!

A felületes szemlélő azt hiheti, hogy kevés Paulini van a földön, sőt talán aggodnik is, hogy kihalunk. E veszedelem egyelőre nem fenyegeti a világot. Ellenkezőleg!

Most olvasom Perényinek egyik nyilatkozatát. Dicsérő szavakkal emlékezik meg egy Paulini nevezetű vörös katonáról, aki börtönre volt és ugylátszik jól bánt vele. Viszont egy másik Paulini, valahol Tula-

dunán, annyira fehér volt, hogy fel akarták akasztani a tulajdon szilvafájára.

Az ősszel itt járt Cseh-Szlovákiának egy követe, — Paulini volt a neve. Csak örömmel állapíthatom meg, hogy van képviselőnk az olaszok között is, egy kitűnő déli-

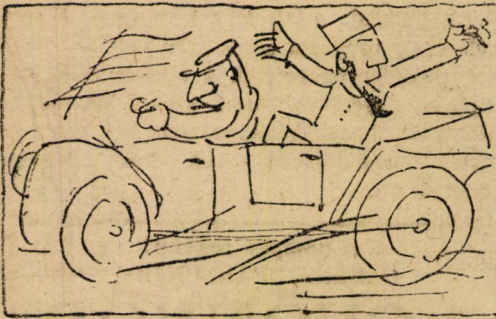
gyümölcskereskedő személyében.

Buta ember volnék, ha szégyenleném, hogy Délmagyarországon van egy falu, amely tele van hasonló nevű paraszttal. A bírő is Paulini, a közygám is, a haran-

gozó is, a kisbíró is, valamint ezek törvényes leszármazottai valamennyien.

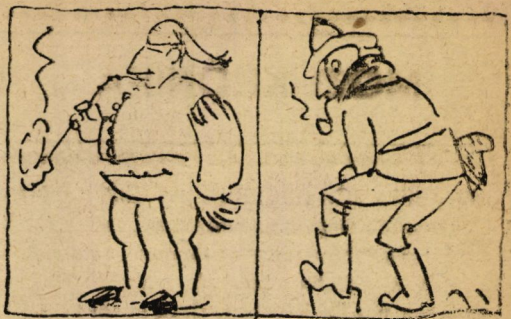
A francia színeket a családban egy moziszinész képviseli. Detektívdrámákban játszik komoly sikerrel, de megállja a

helyét tréfás szerepekben is.

Amikor Németországban jártam, a starnbergi-tó vidékén betértem egy bajor kocsmába. Igen rendes ember volt a vendéglős, — feltűnt rendes viselkedésével! — jól sejtik, Paulini volt a neve. Előadta, hogy családja igazság szerint szász eredetű. . .

Egyik nagybátyám sok évvel ezelőtt kiment Amerikába farmernek. Viszont nagybátyám egyik fia, visszahajózott a Kontinensre és Angliában telepedett le.

A hetvenhetedik — japán tengeri kalóz volt. Az igaz, ezt baleset érte — beledőbták a tengerbe — ez már nem szoroz szegény.

Egy Paulini mint fogoly kikerült Szibériába. Gyermeke derék orosz. Egy századik jómódu török eunuch . . . stb.

Egy szóval, ugye nem fenyegeti a világot az a veszedelem, hogy kivesszünk. Nem fenyeget e baj, ellenkezőleg! Az az öröm fenyegeti a világot, hogy én most összehívom kedves atyámfiat, a világ minden részéből és így szólok hozzájuk:

— Gyerekek! Csináljunk valamit ezért a szerencsétlen világbékéért. Mi köztünk van mindenféle, belföldi és vegyes külföldi, nacionalista és internacionalista, mi igenis elintézhetjük az összes függő kérdéseket egyetlen családi tanács keretein belül, kvaterkázás közben.

Tehát föl a fejfel világ népei! Majd mi megbeszéljük a dolgot.

Ja igen, majd elfelejtettem . . . A kvaterkázás költségeit össze kell adnotok, hitelbe nem csinálók világbékét, nem vagyok bolond.

p. b.

MOZI KRÓNIKA

LENKEFFY ICA BÉCSBEN JÁTSZIK. *Lenkeffy Ica*, a legszebb magyar filmművész, ezidőszent Bécsuben van, ahová még a kommun alatt volt kénytelen menekülni. *Lenkeffy* négy darab főszerepében lép föl Bécsben. Ezek közül az egyik darab, amelynek „Boccaccio szerelmi éjszakája” a címe, már elkészült *Kertész Mihály* nagyszerű rendezésében. A darab férfi főszerepét *Lukács Pál*, a Vígsház fiatal művésze játssza. A „Boccaccio szerelmi éjszaka” a bécsi filmgyártás legsikerültebb darabja lesz, pazar kiállításban, elsőrangú szereposztással, amely miránk magyarokra nézve elsősorban is érdekes és fontos. A darab budapesti bemutatója valószínűleg a jövő év elején lesz.

BOJDA JUCI SZERZŐDTETÉSE. A háborús filmművészet egyik kedvenc főszereplője volt *Bojda Juci*, aki az utolsó hónapokat Temesvárott, az ottani színház kötelékében töltötte el. A fiatal művész mostanában visszatért a fővárosba, ahol nemcsak a színpadon fog fellépni, hanem állandóan fog szerepelni a filmen is. *Bojda Juci* ugyanis elszerződik a Star-filmgyárhoz, amelynek amugy is elsőrangú és tehetséges színészekből álló művészgardája egy, a magyar filmművészet igen kedvelt és rokonszenves tagjával fog szaporodni. Nagyon természetes, hogy *Bojda Juci* néhány Star-darab főszerepét fogja játszani.

A FEHÉR RÓZSA FÖLVÉTELEI. A Corvin-filmgyár hatalmas műtermében mult héten kezdték meg *Jókai*: „Fehér rózsá” című darabjának filmrehozatalát. Nagy apparátussal, hatalmas felkészültséggel indult el a munka, amely hivatalba lesz a szezon egyik legnagyobb alkotását megcsinálni.

UJ FILMKÖLCSONZÓ VÁLLALAT SZEGEDEN. A fővárostól jóformán elzárt Szegeden 1½ millió korona alaptőkével egy új filmkölcsonzó részvénytársaság alakult, amelynek vezetője *Vass Sándor*, a szegedi Corso-mozi igazgatója. A társaság nemrégiben nagyértékű filmeket vásárolt Párisban, amelynek előadói jogát megszerezték Jugoszlávia és Románia területére is.

LAGERLÖF ZELMA DARABJAI A FILMEN. A „Svenska Biographtheater” nevű stockholmi vállalkozás elhatározta, hogy Lagerlöf Zelmának, a kitünő svéd író nő darabjait filmre hozza. Az első Lagerlöf darab a „Jeruzsalem”

című regény lesz. A darab férfifőszerepét Viktor Sjöström játssza. Sjöström partnernője *Hariet Bosse*, Strindberg harmadik felesége lesz.

BERLINI SZINHÁZAKBÓL MOZIK. Két nagyobb berlini színház alakult át rövidesen mozivá. Az egyik a *Friedrich-Wilhelm Städtisches Theater*, amelyben éveken keresztül operetteket adtak elő, a másik a *Palasttheater am Zoo*, a berlini állatkert előkelő színháza. Mindkét moziban azonkívül varieté és énekelőadásokat rendeznek.

MÁTRAI ERNŐ FILMBOHÓZATAI. *Mátrai Ernő*, a magyar származású berlini színész, aki balett-táncával szerzett magának világnevet, egy öt filmből álló sorozatot készített, amelynek főszerepeit ő és felesége, *Katia Sterna* játsszák, azonkívül maga *Mátrai* is rendezte. Az öt film közül most három, két felvonásból álló filmet hozott itt forgalomba a Nemzetközi Filmkölcsonzó Vállalat, amelyek tulajdonosa, *Fényes Gyula* csak nagy áldozatok árán tudta a filmeket a külföldön beszerezni. A vállalat ezerkilét két olasz slágert és három szenzációs, nagyhatású Max Landa képet szerzett be, amelyek multheti bemutatójukon óriási sikert és nagy tetszést arattak.

Két pompás regény!

GABRIEL D'ANNUNZIO

AGYÖNYÖR

Ára 25 korona

PÉLADAN

Egy az eggyel

Ára 18 korona

Megrendelhető a „SZINHÁZI ÉLET” könyvkereskedésében, VII., Erzsébet-körút 29.

Érdekfeszítők és mulattatók

SZENES BÉLA KÖNYVEI:

Csudas szép Magda

(Egy pesti leány regénye.) Ára 12 korona.

A meztelen táncosnő

Ára 8 korona.

A Kristóf-téri Kolumbusz

(Utirajz.) Ára 5 korona.

A zöldbőrű primadonna

(Tréfák.) Ára 5 korona.

Kaphatók a „Színházi Élet” boltjában, VII., Erzsébet-körút 29

HALLÓ, MI UJSÁG?

AZ „ERÉNYI ROSSI ROSINA” hangfejlesztő és hangképző magánénekiskola a tanítást már megkezdte. Újabb jelentkezések — csak korlátolt számban — Erzsébet-körut 40—42; d. e. 10-től d. u. 5-ig vétetnek előjegyzésbe.

ADORJÁNNÉ M. FRIDA az Operaház volt tagja és Mérő József okl. tánctanárok előkelő paedagogiai táncintézetüket október 1-én VI. Városligeti fasor 6. sz. alatti nagytermükben megnyitják. Értekezni lehet Adorján Testvérek könyvkereskedésében Erzsébet-körut 16. Október elsejétől a tánciskola helyiségében d. u. 4—6-ig.

MIKOR A SZŐLŐ ÉRIK. A filmszezon végén még egy nagyszabású filmet készített az Ufer-filmgyár: Forró Pál „Mikor a szőlő ér” című 4 felvonásosát. A film meséje izzig-vérig magyar történet és különös érdekessége, hogy elejétől végig szabadban játszódik le a szőlőhegyekben és a hegyek alján elterülő faluban. A főszerepeket Muzsnay Bella, Bakó László és Costa Viktor játsszák, a rendezést Stein József végzi.

A HEJEHUJA BÁRÓ hétfő esti előadásán Balog Böske szerepét Radó Böske játszotta nagy sikerrel, a Kristálypalotát zsufolásig betöltő közönség zajos tapsai között.

A FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZBAN új művésznő debütált „A kis gróf” női főszerepében: Garda Jolán. A művésznő nagy, jelentős sikert aratott pompás alakításával.

Berlini kozmetikai Intézet, József-körut 43. Telefon: József 49-51. Tanítványok felvételnek, Hajszálat, szepelőkészítés, műtészert eltávolító villanynyal, Archámasztás

MÁTYÁS

történelmi dráma
Irtá: Fényes Samu

A nagysikerű drámairónak legkiforrottabb műve, mely Mátyás király életének legérdekesebb epizódjain épül fel hatalmas erejű, forró lüktetésű drámává.

Bolti ára 10 korona és 10 % drágasági pótlék Kapható a „Színházi Élet” boltjában, VII., Erzsébet-körut 24 és minden könyvkereskedésben.

Lipótvárosi Továbbképző Nyelviskola és Kereskedelmi Tanfolyam
Fechner Henny igazgató, V., Falk Miksa-utca 13. szám
Fiókintézet: VII., Király utca 99. szám

Nőifodrászati, onduláló, manicűr és kozmetikai tanintézetem IV. Horn Ede-utca 12.
Tanítványaim foglalkoztatásáról gondoskodik. Szántóné

Szerkesztői üzenetek

(E rovatban készséggel adunk felvilágosítást is színházi vonatkozású kérdésre. Kéziratokat, rajzokat nem adunk vissza és azok megőrzésére nem vállalkozunk.)

Elly. Forduljon bizalommal Somogyi Adrienne zongora- és ének-tanfolyamához, Izabella-u. 77. — *Őszi rózsá.* A Corvin- és Star-filmgyárak ma is dolgoznak. A Star-filmgyár jelenlegi rendezői: Deésy Alfréd, Balogh Béla és Stein; a Corvin filmgyáréi: Korda Sándor, Garass Márton és Pásztor Mörnicz. A felvételek főleg tavasztól őszig tartanak. Természetesen télen is készülnek felvételek és pedig nemcsak a műteremben, hanem szabadban is. — *Joghallgató.* 1. A „Színházi Élet” boltjába tessék befáradni és kiválasztani a szükséges egyfelvonásosokat. 2. Nem valószínű, hogy az idén is készül. 3. Lábass Juci fogja játszani.

V. Márta. 1. Royal-szálló. 2. Nőtlen. — *U. imádó.* 1. 35 éves, nős. Attila-u. 12. alatt lakik. — *Érték-papír-osztály.* Multheti számunkban már választunk önnek, bizonyára kikerülte a figyelmem. Sz. J. különben nős, nem színésznő a felesége. Dohány-u. 62. sz. alatt lakik. — *Faun* 1. Egyelőre még nincs megállapítva. 2. A férj és feleségben valószínűleg a jövő hónapban. — *G. Gy.* Nem vehetjük hasznát. — *N. M.* Nem szükséges iskolába járnia, fontos, hogy megfelelő, illetőleg nagyon előnyös külsővel rendelkezék s legyen a megfelelő intelligenciája. Amennyiben tehát a fentebb említett tulajdonságokkal rendelkezik, de csakis akkor érdemes valamelyik filmgyárnál szerencsét próbálni, tehát jelentkezni lehet valamelyik filmgyár irodájában. Ilyenek például a Star (Kossuth Lajos-u. 13.), Corvin (Rákóczi-ut 9.) A statiszták nem kapnak gázsit, csak napidíjat 20—50 korona között. — *J. Mancsi.* 1. Abonyi-u. 25. 2. Ferenc-körut 19. 3. Sütő u. 2. 4. Hajó-u. 8—10. — *Carpesica.* Sajnáljuk, de nem vehetjük hasznát. — *Kíváncsi szigorító orvos.*

GOLDMARK kalapgyára

VII., Bethlen-utca 21-23 (46-os villamos mentén)
Nagy választék legdivatosabb női kalapformákban
Női és férfikalapok alakítása, divatosformákra
Gyári árak!

BURZSUJ HUMOR

a diktatura alatt!

A rablóvilág garázdálkodását visszatükröző anekdoták gyűjteménye

Összejtűjtötte és sajtó alá rendezte: Biró Imre Boldizsár
Ára 5 korona Kapható:

A SZINHÁZI ÉLET boltjában

VII., Erzsébet-körut 29. sz.

1. Rákospalotán lakik (Zápolya-u. 47.) 2. Nincs férjné. 3. Néhány éve. 4. 21. — *Kívánsi Kató*. 1. Andrásy-ut 21. 2. Hidegkuthi-úti villa 3., 4—5. Rákóczi-tér 16. — *Füredi Irénke*. A kis színházi meséskönyv című cikket Paizs Elemér írta.

Schönberg Edéné. Megírta már a Színházi Élet, hogy *Kosáry Emma* a bécsi Apollo-Színházhoz szerződött. A Király Színház legközelebbi újdonságában *Kálmán Imre* „Farsang királynője” című operettjében, *Lábass Juci* játssza a főszerepet. — *Molnár K. III*. Nem alkalmas. Semmire sem alkalmas mert egészen kezdetleges, naiv próbálgatás. „Mulik”-ot nem két l-el írják.

Csak kacagjatok. Legnagyobb sajnálatunkra nem használhatjuk. — *Sz. Lacy*. A Színházi Élet nagy példányszáma miatt van az említett nehézség, amennyire lehet, mindenesetre igyekezzünk segíteni a dolgon. — *Culika az életem*. Kérem megismétni a kérdéseit, de más formában, mert így nem válaszolhatunk azokra. — *Gy. Zsuzsi*. 1. 22 éves. 2. Katonatiszt. 3. Két évvel cselőtt. 4. Esplanade pansio. 5. Játzott már főszerepet is filmen. — *K. J.* 1891 március 31-én született Kisvárdán, Pesten érettségizett. 1911-ben lépett a pályára. Igen nagy sikerei voltak filmen is. — *Erdélyi*. Az Operában kezdte a balletben. Heraldnénál is tanult énekelni. A Városi Színházban lépett föl először. Lakik: Rákospalotán, Zápolya-u. 47.

Hajszálakat

végleg eltávolít *Bach Manei* kozmetikai intézete. Mindennemű szépséghibák kezelése, szempel-tavoltás, ráncok kisimítása, arcgőzölés és arcmasszázs jótényos bérletben. Budapest, VII., Almásy-utca 3. szám.

III SZINHÁZI ÉLET ÉV-
KÖNYVE,

MŰVÉSZETI ALMANACH

Szerkesztette: INCZE SÁNDOR

A színház, irodalom és művészet minden ágáról, rendkívül sok és érdekes olvasni való, becses adatok, továbbá novellák, versek, essayk a legkiválóbb írók tollából, rajzok, fotográfiák stb.

A vaskos **12 kor.**
kötet ára:

Kapható minden könyvkereskedésben, tőzsdében és a SZINHÁZI ÉLET Boltjában, (VII. kerület, Erzsébet-körut 29. szám.)

Színházi képrejtvény

Megfejtési határidő 1919 október 4.

A megfejtést és a megfejtők névsorát lapunk 40. számában közöljük.

A megfejtők között a következő díjakat soroljuk ki:

I. díj: „Az erősebb” színmű, írta Kisbán Miklós.

II. díj: Rátkay Márton arcképe.

III. díj: „A szerelemkovács” című kotta, írta Adria Mátyás.

A Színházi Élet 33—34. számában közölt képrejtvény helyes megfejtése: *Végre egyedül*.

Az I. díjat a Színházi Élet Almanachját *Neumann Jozefin* Almásy-tér 7., a II. díjat Makay Margit arcképét *Dankó Böske* Erzsébet-körut 8., a III. díjat *Dienzl Oszkár* „A legelső” c. kottáját *Berger Ibolya* Práter-u. 59/c. nyerte el.

Helyesen fejtették meg még 193-an.

A szerkesztésért felelős: INCZE SÁNDOR
Igazgató: MOLNÁR IMRE

Mindent takarít —

ha Ditrichstein
Takarítási
Vállalathoz

fordul.

VII., Kertész-utca 27. Telefon: József 116—55.

Radó Böske

Revü-színház
Keze-kujja báró.

Dapp Rezső felv.

SZINHÁZI ÉLET

Papp Rezső felv.

Kálmán Erzsébet — Delila.

Madách-színház

Sámson és Delila.